

Llibre verd de la creació d'empreses a Catalunya

DOCUMENT DE DEBAT

CREACIÓ D'EMPRESES

Llibre verd de la creació d'empreses a Catalunya

Document de debat

Llibre verd de la creació d'empreses a Catalunya

Document de debat

Barcelona, setembre de 2006

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball i Indústria

Direcció:

Lluís Rodríguez Salgado
Jaume Amill Miralles

Coordinació tècnica:

Albert Fernández Saltiveri, Albert Huerta Molina, Albert Sala Jofre,
Carlos Sánchez Gómez, Erika Pérez Rodríguez i Marc Mateu Cassany.

Disseny i maquetació: L'Apòstrof, s.c.c.l.

Impressió: El Foli Verd, s.c.c.l.

Octubre de 2006

Edició: 3.500 exemplars

Dipòsit Legal: B-45208-2006

Índex

Introducció	11
Situació actual de la creació d'empreses a Catalunya	13
Qüestionari	31
La creació d'empreses a Catalunya segons experts i expertes consultades	35
Conclusions i propostes	49
Persones que han realitzat aportacions al <i>Llibre verd</i>	53

Introducció

Per tal d'analitzar els diferents elements que configuren el procés de la creació d'una empresa, en aquest document dividirem (com ja es fa tradicionalment) aquest procés en tres grans fases o àmbits.

La fase o àmbit de gestació correspon al moment en què persones especialment motivades identifiquen senyals que els fan pensar en la possibilitat de crear una empresa. En un primer moment es donen tot un conjunt de factors que faciliten l'inici del procés de gestació d'una idea empresarial, com poden ser el cúmul d'experiència, la formació, etc. Posteriorment es produeix un *esdeveniment disparador* que motiva definitivament la persona a començar a pensar en crear una empresa. Aquest *element disparador* pot ser la necessitat, o bé una oportunitat determinada. En el primer dels casos estem davant de persones que tenen necessitat de crear una empresa, atès que és l'única manera de poder accedir a un lloc de treball. Per contra, quan l'origen és l'oportunitat, estem davant de persones motivades internament per la creació d'una empresa que han identificat una oportunitat de mercat a explotar. En general, s'afirma que les empreses creades per necessitat tenen menys possibilitats de desenvolupament posterior i que, fins i tot, poden mostrar certa fragilitat des d'un bon inici.

La fase de creació d'una empresa (anàlisi i posada en marxa) correspon a aquell període en què les futures persones emprenedores analitzen, de forma més o menys rigorosa o de forma intuïtiva, la viabilitat de la seva idea empresarial i, finalment, decideixen posar-la o no en marxa. Si la decisió és continuar endavant amb el procés de creació, aleshores cal mobilitzar els recursos necessaris per iniciar l'activitat: configuració de l'equip fundacional, ubicació física de l'empresa, gestions administratives, cerca de finançament, contactes i acords amb proveïdors, contractació de personal, entre d'altres.

La tercera fase és la consolidació de l'empresa i té lloc quan, un cop en marxa, l'empresa desenvolupa una cartera de productes o serveis, assegura clientela més o menys habitual i fixa criteris i actuacions per tal de consolidar-se en el seu àmbit de mercat. En definitiva, quan els problemes als quals ha de fer front l'empresa ja no són els directament relacionats amb la seva novetat en el mercat. Als efectes que ens ocupen, es consideraran període de consolidació els 42 primers mesos d'existència d'una empresa.

Al llarg d'aquest document s'utilitzarà aquesta distinció del procés de creació d'una empresa en tres fases, tant per a l'anàlisi d'algunes de les dades existents com per visualitzar les tipologies de suport que s'estan portant a terme des de l'Administració Pública.

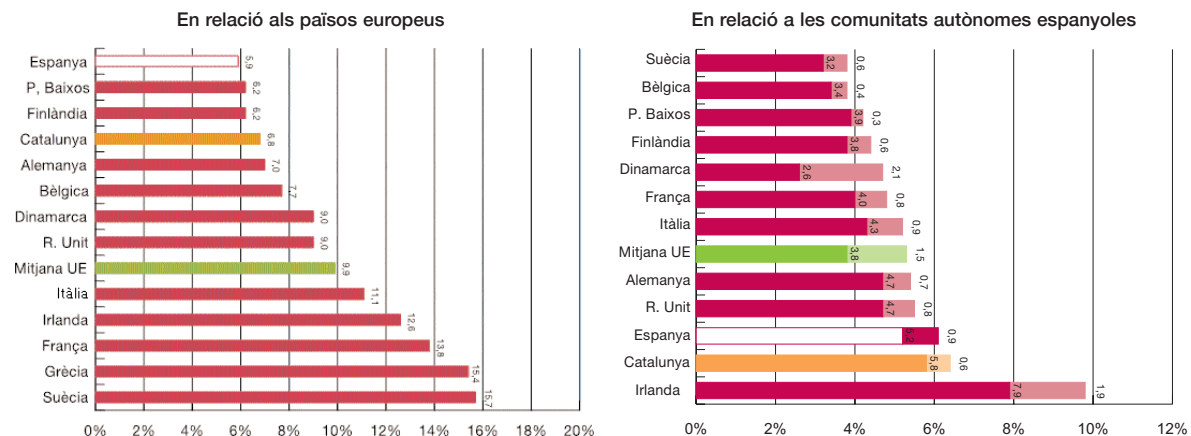
Situació actual de la creació d'empreses a Catalunya

GESTACIÓ

La poca concreció que normalment va vinculada a aquesta fase explica l'escassetat d'indicadors que puguin mesurar la salut de Catalunya respecte de la gestació de noves idees empresarials.

Fins ara, una de les millors maneres de mesurar el clima emprenedor de Catalunya, pel que fa a la gestació d'idees (més endavant parlarem de la creació i consolidació de les empreses), ha estat l'elaboració d'enquestes. D'aquesta manera, es pot observar com l'any 2005, segons l'Informe GEM¹ a Catalunya, **el 6,8% de la població catalana ha pensat a iniciar una nova activitat en els propers tres anys**. Tot i que aquest percentatge (tal com s'observa en el gràfic següent) és molt inferior a l'enregistrat a escala europea (9,9%), la seva evolució ha estat **creixent** entre els anys 2003 i 2004 i, d'altra banda, està per sobre de la mitjana espanyola.

PERSONES QUE ESPEREN CREAR UNA EMPRESA D'AQUÍ A 3 ANYS

Font: Informe GEM Catalunya 2005

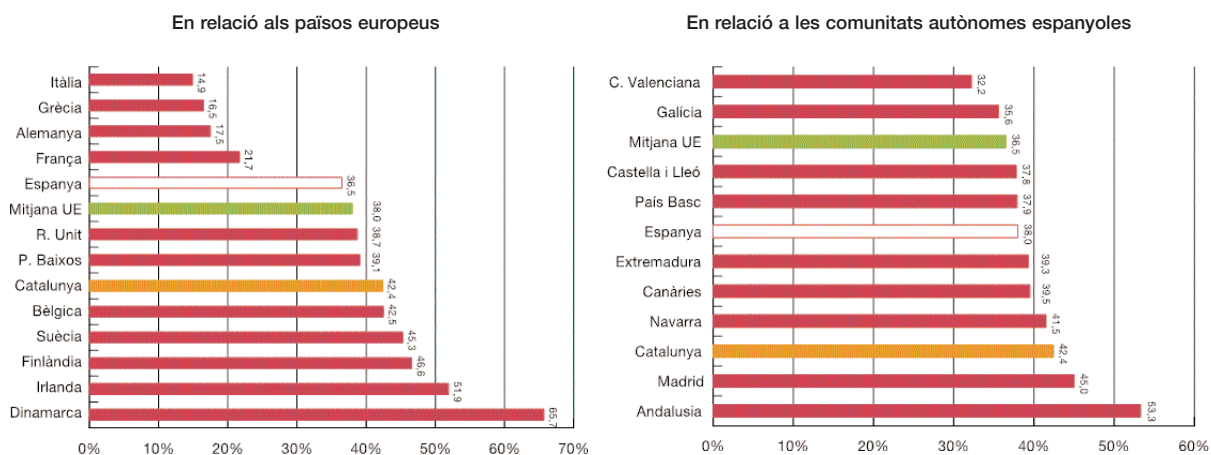
Dos dels principals **elements motivadors** perquè una persona decideixi crear una empresa són: d'una banda la seva percepció de l'existència de bones oportunitats de negoci (determinada

¹ Global Entrepreneurship Monitor. El projecte GEM consisteix en l'elaboració de diversos estudis sobre la creació d'empresa a escala regional emprant la mateixa metodologia per tal de poder fer comparatius els indicadors utilitzats. Aquest projecte té com a objectiu estimular l'anàlisi de la relació existent entre la creació d'empreses i el creixement econòmic a escala mundial, regional i local, tot avaluant quantitativament i qualitativa, amb periodicitat anual, l'evolució internacional de la creació de noves empreses i la influència que té, en aquest terreny, el context socioeconòmic de cada país.

per una combinació d'elements com el funcionament de l'economia, el suport a les persones emprenedores per part de les administracions públiques, la voluntat d'independitzar-se, entre d'altres) i, de l'altra, la confiança que la persona emprenedora té en les seves habilitats empresarials o les seves capacitats per gestionar un negoci.

Així, el **42,4%** de la població adulta catalana va percebre, durant el 2005, **bones oportunitats per emprendre** a Catalunya. Aquest percentatge és **superior** a la mitjana de la percepció de bones oportunitats a **escala espanyola i europea**.

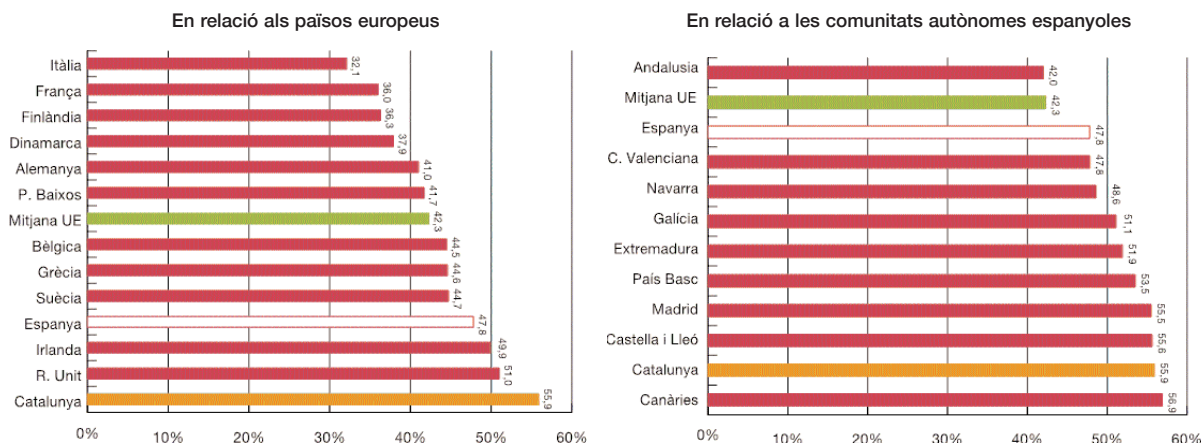
PERCENTATGE DE LA POBLACIÓ ADULTA CATALANA QUE VEU BONES OPORTUNITATS PER EMPRENDRE EN ELS PROPERS 6 MESOS

Font: Informe GEM Catalunya 2005

Pel que fa a la confiança que una persona té en les seves habilitats i en la seva capacitat de crear una empresa de manera reeixida, l'any 2005, el **55,9%** de la població catalana (segons l'enquesta GEM) es considerava **capaç de crear reeixidament una nova empresa**, percentatge molt **superior** a la mitjana d'Espanya (47,8%) i d'Europa (42,3%).

PERCENTATGE DE POBLACIÓ QUE CONSIDERA QUE TÉ HABILITATS PER EMPRENDRE

Font: Informe GEM Catalunya 2005

- ñ L'any 2005, el 6,8% de la població catalana havia pensat a iniciar una nova activitat en els propers tres anys.
- ñ El percentatge de població catalana que percep bones oportunitats per emprendre a Catalunya és superior a la mitjana espanyola i europea.
- ñ La població catalana considera que té moltes habilitats i capacitats per crear un negoci, percepció molt superior als països europeus i a les comunitats autònomes.

La **Carta Europea de la Petita Empresa**, consensuada en el marc de l'Estratègia de Lisboa (2000), és el **document de referència** en l'àmbit europeu pel que fa al suport i foment de la gestació, la creació i la consolidació de micro i petites empreses. Aquest document insta els estats membres a adoptar mesures de suport a la petita empresa a partir de les grans línies estratègiques² que es van refrendar.

Per tal de millorar l'**etapa de GESTACIÓ** de les empreses, els estats membres aposten per donar impuls a l'**educació i la formació en l'esperit empresarial**, mitjançant la creació d'un pla de formació que contingui **instruments** referits a la creació d'empreses i a l'esperit emprenedor. Aquests instruments han de constituir-se en un **element fonamental dels programes educatius** des d'edats primerenques i, per tant, han d'estar inclosos en els programes formatius de l'ensenyament primari, secundari i superior.

Durant els tres anys posteriors es va generar un debat europeu sobre la política de foment de l'esperit empresarial, a través de la publicació del **Llibre verd de l'esperit empresarial a Europa**. Mitjançant aquest document, es va fomentar la participació de persones expertes en la creació d'empreses, fet que va donar lloc al document de conclusions finals on es recullen tot un conjunt de **recomanacions més específiques**.

En aquest sentit, és interessant ressaltar les actuacions recomanades que tenen a veure amb l'etapa de GESTACIÓ de les empreses. Aquestes actuacions es resumeixen en **dos grans blocs**: el **foment de les actituds envers la iniciativa empresarial, l'assumpció de riscos i la fallida, i l'educació en l'esperit empresarial**.

El **primer bloc** es concreta en actuacions relacionades amb l'impuls de campanyes de sensibilització sobre l'esperit empresarial, la reducció de les conseqüències negatives del tancament d'una empresa (ja sigui legalment o mitjançant el foment de la sensibilització social), l'incentiu de la tornada a l'activitat de les persones empresàries que han tancat el seu negoci però que poden ser exemples de bones pràctiques, i el foment del reconeixement social a l'empresariat. El **segon bloc** reforça el que ja s'havia recomanat des de la Carta Europea, és a dir, la introducció de l'esperit empresarial a col·legis i universitat i l'impuls de la formació i el suport al professorat.

² La Carta Europea de la Petita Empresa, aprovada al Consell Europeu el juny de l'any 2000, conté les següents grans línies estratègiques en l'àmbit del suport a la gestació, la creació i la consolidació de les empreses: educació i formació en l'esperit empresarial; acceleració i abaratiment de la posada en marxa de les empreses; millora de la legislació i la reglamentació; disponibilitat d'habilitats; millora de l'accés en línia; millora de l'aprofitament del mercat únic; fiscalitat i qüestions financeres; promoció de la capacitat tecnològica de les petites empreses; ús dels models d'empresa electrònica exitosa i suport d'alt nivell a la petita empresa; desenvolupament d'una representació més forta i eficaç dels interessos de les petites empreses a escala comunitària i nacional.

Tot i que aquestes recomanacions europees, les quals **no tenen efecte vinculant**, intenten donar les bases del que ha de ser el suport a les empreses i a les persones emprenedores als països membres, són els governs nacionals i autonòmics els qui tenen la potestat de crear i desenvolupar la normativa adient al respecte.

El **govern d'Espanya**, a través del **Pla de Foment Empresarial**, ha previst les actuacions següents en l'àmbit del suport a l'esperit empresarial (etapa de GESTACIÓ), totes relacionades amb la potenciació de la cultura emprenedora en la societat:

- **Implantació de programes de creació de miniempreses** en l'Educació Secundària Obligatòria (ESO), sensibilització al professorat i difusió de material didàctic.
- Reforç de la formació necessària per crear una empresa en la **Formació Professional**, així com el coneixement de l'entorn empresarial.
- Elaboració del mapa de programes que promoguin la **iniciativa en les universitats espanyoles i reforma de la Llei orgànica d'universitats** per impulsar mesures que facilitin la compatibilitat de la tasca docent amb l'activitat empresarial.
- Celebració conjunta amb les comunitats autònomes del **Dia de l'emprenedor**.

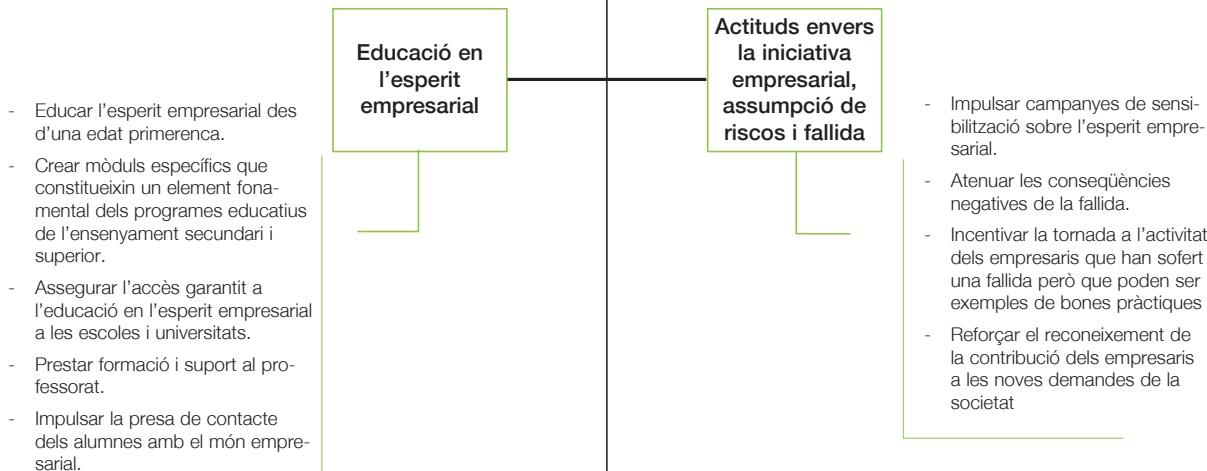
Una vegada desenvolupades les estratègies i propostes per al suport a la gestació d'idees empresarials en l'àmbit europeu i espanyol, cal veure què és el que es porta a terme a Catalunya.

A Catalunya opera una nodrida xarxa d'entitats i institucions públiques i privades, tant de l'àmbit autonòmic com local, que donen suport a les persones emprenedores: Departament de Treball i Indústria, a través del Servei de Creació d'Empreses i del CIDEM, diputacions, consells comarcals, ajuntaments, cambres de comerç, universitats, organitzacions empresarials i sindicals, entitats financeres i altres institucions de la societat civil. En concret, des d'aquesta xarxa (**Xarxa d'Entitats Col·laboradores del Departament de Treball i Indústria**) es dona suport a les persones emprenedores a través de tres grans línies d'actuació: la línia de **Motivació i Sensibilització per Emprendre**, la línia de **Suport a la Creació d'Empreses** i la línia de **Creixement i Consolidació de les Empreses**.

La línia de **Motivació i Sensibilització per emprendre** se centra en el suport a la **gestació** de les idees empresarials. Aquesta línia posa en marxa instruments per millorar la cultura emprenedora, és a dir, les actituds de la societat cap a la creació d'empreses i la percepció de la societat respecte la decisió de crear activitat empresarial. Les actuacions adreçades a millorar la cultura emprenedora a la societat catalana es resumeixen en quatre:

- **Formació i sensibilització**, especialment adreçades a dones, joves i persones en situació d'atur, per despertar l'esperit emprenedor i fomentar les actituds favorables a la creació d'empreses. Motivació de l'emprenentatge i foment de l'economia social.
- **Concursos** d'iniciatives empresarials en els quals es premiïn els projectes innovadors i amb més expectatives de viabilitat.
- **Difusió de bones pràctiques** que exemplifiquen experiències emprenedores exitoses per tal d'apropar la cultura de l'empresa als ciutadans.

CARTA EUROPEA DE LA PETITA EMPRESA I LLIBRE VERD DE L'ESPERIT EMPRESARIAL

MINISTERI D'ECONOMIA I HISENDA. PLA DE FOMENT EMPRESARIAL

- Promoure la implantació de «programes de creació de miniespreses» a l'ESO.
- Elaborar el mapa dels programes que promoguin la iniciativa emprendedora a les universitats (reforma LOU).
- Sensibilitzar i formar el professorat.
- Celebrar conjuntament amb les comunitats autònomes el Dia de l'emprenedor al mes de maig.

Potenciar la iniciativa emprendedora

XARXA D'ENTITATS COL LABORADORES DEL DEPARTAMENT DE TREBALL I INDÚSTRIA

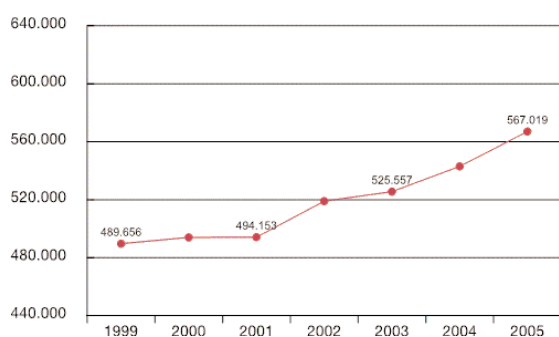
MOTIVACIÓ I SENSIBILITZACIÓ PER EMPRENDRE

- Coordinació de les activitats de formació i organització de sessions de sensibilització.
- Concursos d'iniciatives empresarials.
- Difusió d'experiències emprendedores exitoses (bones pràctiques) per motivar les persones a ser emprendedores.
- Difusió dels avantatges del cooperativisme.

CREACIÓ

El nombre d'empreses a Catalunya ha experimentat una tendència creixent durant el període 1999-2005³: **l'any 2005 Catalunya tenia 77.363 empreses més que l'any 1999**, la qual cosa representa un augment relatiu del 16%. Cal destacar que, del total d'unitats empresarials que hi havia a Catalunya l'any 2005 (567.019), el **51,7%** eren empreses **individuals** (293.220 empreses sense assalariats) i el **41,8%** empreses que tenen entre 1 i 9 assalariats. És a dir, el 93,5% del teixit empresarial català està format per microempreses.

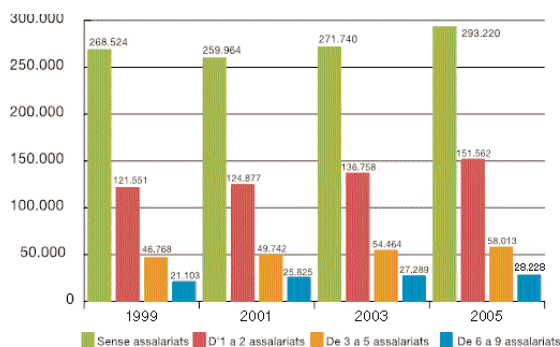
CREIXEMENT ABSOLUT DEL NOMBRE D'EMPRESES A CATALUNYA (1999-2005)

Font: Institut Nacional d'Estadística. DIRCE

En el gràfic següent s'observa com, cada vegada més, les petites unitats empresarials augmenten en l'estructura empresarial catalana: mentre que l'any 1999 hi havia 457.946 microempreses, el 2005 hi ha 530.023. Desagregades per trams de persones assalariades, les empreses individuals (empreses que no tenen persones assalariades segons la definició del DIRCE⁴) han reduït el seu pes en el teixit empresarial català (d'un 55% l'any 1999 a un 52% l'any 2005) i, per contra, les microempreses l'han augmentat (d'un 39% l'any 1999 a un 42% l'any 2005).

EVOLUCIÓ BRUTA DEL NOMBRE D'EMPRESES INDIVIDUALS I MICROEMPRESES A CATALUNYA (1999-2005)

Font: Institut Nacional d'Estadística. DIRCE

³ El DIRCE ha publicat, just abans de l'edició d'aquest estudi, l'existència de 578.340 unitats empresarials a Catalunya, a data de l'1 de gener de 2006. Aquesta dada reafirma la tendència creixent del volum d'empreses a Catalunya en els darrers anys.

⁴ Directori Central d'Empreses. El DIRCE és una base de dades empresarials amb fins estadístics en la qual es publica anualment una explotació estadística dels resultats per empreses i unitats locals, desglossats per comunitats autònomes, segons condició jurídica, activitat econòmica principal i extracte d'assalariats assignat. El DIRCE també genera informació associada a la demografia d'empreses.

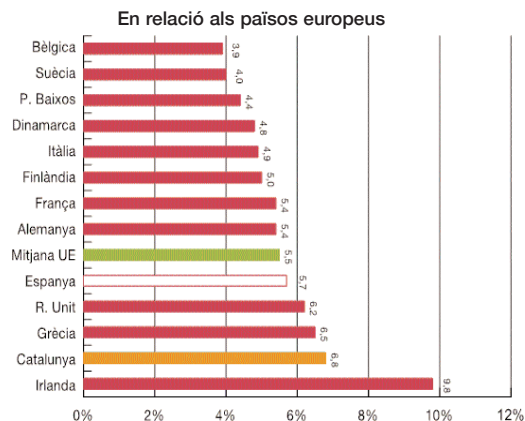
Part de les empreses creades a Catalunya han rebut el suport de la **Xarxa d'Entitats Col·laboradores** del Departament de Treball i Indústria. De fet, el nombre d'empreses creades amb el suport d'aquestes entitats ha experimentat un comportament creixent en els últims cinc anys: mentre que l'any 2001 es van crear 1.559 empreses amb el suport del Servei, l'any 2005 se'n van crear 2.406 (la taxa de creixement del període analitzat és d'un 54%).

CREACIÓ D'EMPRESSES AMB EL SUPORT DEL SERVEI DE CREACIÓ D'EMPRESSES DE CATALUNYA (2001-2005)

Aquestes xifres introductòries donen pas al principal **indicador que mesura l'activitat emprendedora** a Catalunya i a nivell internacional: la **Taxa d'Activitat Emprendedora** (coneguda com a Índex TEA⁵). Segons aquest indicador, l'activitat emprendedora a Catalunya supera significativament la mitjana europea (5,5%), amb un valor de 6,8% (un **6,8% de la població adulta catalana ha desenvolupat alguna activitat emprendedora i/o s'ha vist involucrada en la creació d'una empresa en els últims 3 anys**). En el context espanyol, Madrid i Extremadura superen lleugerament la TEA catalana, amb uns valors de 6,9% i 7,0% respectivament.

ACTIVITAT EMPRENDEDORA A CATALUNYA. ÍNDEX TEA

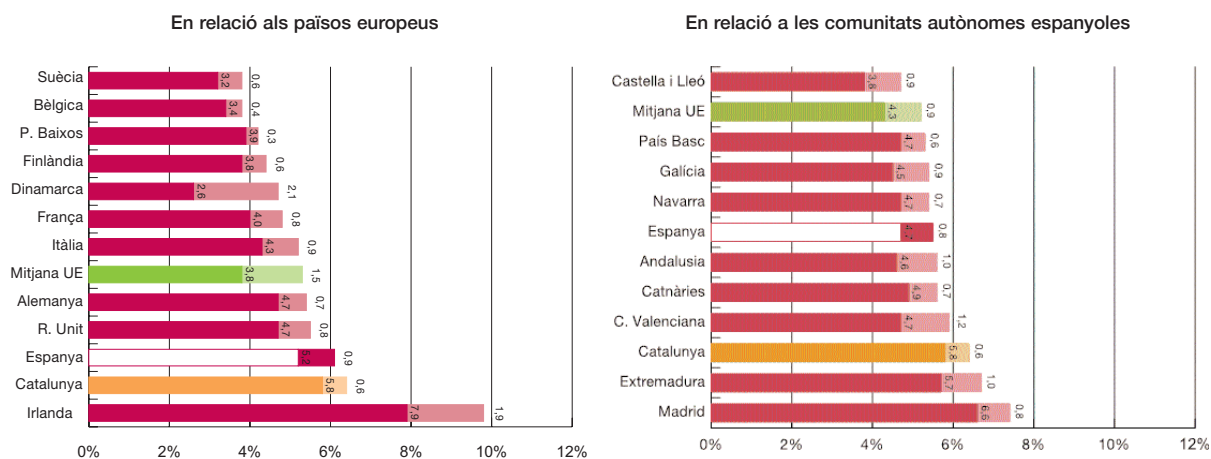
Font: Informe GEM Catalunya 2005

⁵ L'índex TEA és elaborat per l'observatori del GEM (Global Entrepreneurship Monitor). Reflecteix l'activitat prèvia que porten a terme les persones que es troben en procés de crear una nova empresa. Alhora, aquest índex també té en compte les persones en vies de convertir-se en empresaris independents: autoocupats, com les noves empreses creades en els últims 3 anys.

Les **persones que emprenen** a Catalunya són **majoritàriament homes** amb una edat mitjana de **40 anys**, segons l'enquesta elaborada pel Global Entrepreneurship Monitor (GEM). Cal destacar, però, que del total de persones usuàries del Servei de Creació d'Empreses, gairebé la meitat (47,5%) són dones que han iniciat processos emprenedors. A més, la **TEA femenina** catalana, amb un valor del **4,9%**, és la **segona més elevada de la Unió Europea** (3,6%), només superada per Irlanda (5,5%), i ha experimentat un increment en els darrers anys (des d'un 4% l'any 2003).

El percentatge de persones que creen una empresa perquè identifiquen una oportunitat es considera un indicador de la qualitat emprenedora d'un territori. D'aquesta manera, en el gràfic següent es pot observar com nou de cada deu persones que creen una empresa a Catalunya ho han fet per oportunitat: el **5,8%** de la població catalana **inicia una activitat emprenedora per oportunitat, mentre que un 0,6% ho fa per necessitat**. Aquests nivells d'emprenedoria per oportunitat són **elevats** tant en el context europeu com en el context espanyol. Cal destacar també que des de l'any 2004 ha tingut lloc un **increment del percentatge** de persones que emprenen per oportunitat (de 4,8% l'any 2004 a 5,8% el 2005), mentre que la motivació d'emprendre per necessitat ha disminuït.

ACTIVITAT EMPRENEDORA PER OPORTUNITATS VS. NECESSITAT A CATALUNYA

Font: Informe GEM Catalunya 2005

Pel que fa al finançament, **les persones emprenedores catalanes aporten**, com a mitjana, **dues tercers parts del capital** necessari per crear un negoci i **un 25% s'autofinancen al 100%**. El capital mitjà invertit per les persones emprenedores, segons l'Informe GEM a Catalunya, es troba al voltant dels 51.515€⁶ l'any 2005 mentre que la mitjana espanyola s'eleva als 54.886€. Pel que fa a les altres fonts de finançament, més de la meitat de les persones emprenedores acudeixen a la banca privada (56%).

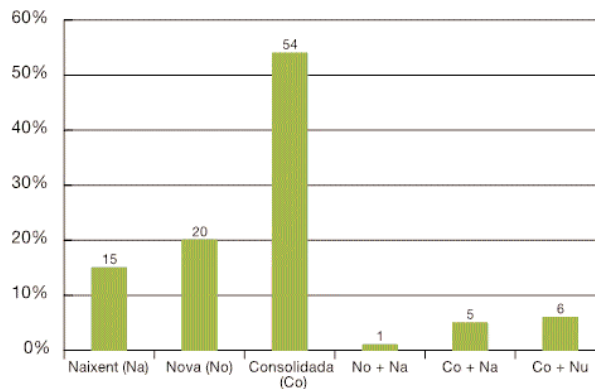
⁶ Altres estudis han demostrat com, en general, el capital dels projectes emprenedors que es financen des de l'Administració Pública es troben en una forquilla de 18.000€ a 36.000€.

FONTS DE FINANÇAMENT UTILITZADES PELS EMPRENEDORS NAIXENTS I NOUS PER A LA CREACIÓ D'EMPRESSES		
	Emprenedors naixents (menys de 3 mesos)	Emprenedors nous (entre 3 i 42 mesos)
Família directa	7,7 %	25,6 %
Altres relacions familiars	5,1 %	8,7 %
Companyans de feina	10,9 %	4,1 %
Amics o veïns	1,3 %	4,1 %
Bancs i institucions financeres	56,5 %	56,4 %
Programes de Govern	28,7 %	11,9 %
Cap	24,9 %	35,7 %

Font: Informe GEM Catalunya 2005

No només les persones tenen un caràcter emprenedor, les empreses i les institucions també poden crear altres negocis: es tracta de l'anomenat *intrapreneurial activity*⁷ (empreses que creen altres empreses). Segons les dades que es desprenen del gràfic següent, un **12% de les empreses catalanes l'any 2005 han estat creades amb el suport d'altres empreses**: un 1% són empreses noves (menys de 42 mesos d'activitat) que han participat en la creació d'empreses naixents (menys de 3 mesos), un 5% són empreses consolidades (més de 42 mesos d'activitat) que han participat en la creació d'empreses naixents i un 6% són empreses consolidades que han participat en la creació d'empreses noves.

ACTIVITAT EMPRENEDORA A CATALUNYA «INTRAPRENEURIAL ACTIVITY». ÍNDEX TEA

Font: Informe GEM Catalunya 2005

⁷ Als efectes d'aquest estudi, es considera *intrapreneurial activity* la creació d'empreses per part d'altres empreses. Alguns especialistes i científics en la matèria també anomenen aquest fenomen *corporate intraentepreneurship*.

- ñ El nombre d'empreses a Catalunya ha augmentat un 16% en els darrers sis anys.
- ñ Un 6,8% de la població adulta catalana ha desenvolupat alguna activitat de creació d'empreses en l'últim any, un dels percentatges més elevats del context europeu.
- ñ El nombre d'empreses creades amb el suport del Servei de Creació d'Empreses (SCE) ha experimentat un comportament creixent en els darrers cinc anys.
- ñ Les persones emprenedores catalanes són majoritàriament homes, amb una edat mitjana de 40 anys. Tot i això, la TEA femenina catalana és la segona més elevada de la Unió Europea i s'ha incrementat en un 22% en els últims dos anys (d'un 4% l'any 2003 a 4,9% l'any 2005).
- ñ Nou de cada deu empreses catalanes es creen per oportunitat, no per necessitat.
- ñ Les persones emprenedores a Catalunya aporten dues terceres parts del capital necessari per crear un negoci. La resta del capital es finança majoritàriament amb la banca privada.
- ñ Un 12% de les empreses catalanes han estat creades amb el suport (estructural, financer, econòmic, etc.) d'altres empreses.

L'etapa de **CREACIÓ** d'una empresa, a diferència de l'etapa anterior (GESTACIÓ) i l'etapa posterior (CONSOLIDACIÓ), sembla que té més suport públic, tenint en compte els programes i les accions que s'endeguen des de tots els àmbits territorials.

Per començar, la **Carta Europea per a la Petita Empresa** ja recull un bon nombre d'accions recomanades, agrupades en **quatre grans blocs**:

- **Reducció dels costos** de la posada en marxa d'una empresa i fer que els terminis i els procediments siguin més ràpids.
- Avaluar la legislació concursal des de l'òptica de les bones pràctiques i valorar la possibilitat **d'eximir les petites empreses** d'haver de satisfer algunes obligacions reglamentàries.
- Facilitar les **relacions** entre empreses i bancs i millorar l'accés de les petites empreses als fons estructurals.
- Creació d'**estructures** de suport senzilles i de fàcil accés (finestretes úniques).

Al **Llibre verd de l'esperit empresarial a Europa**, les línies relacionades amb l'etapa de creació d'una empresa tenen a veure amb dos àmbits bàsicament:

- Administració i reglamentació
- Accés al finançament.

Quant al **primer**, es remarquen com a recomanacions principals la racionalització dels procediments administratius i la reducció de la burocràcia, la millora de la qualitat i claredat de la legislació i l'avaluació de l'impacte reglamentari. En el **segon punt**, tot seguint la línia marcada per la Carta Europea, es recomana la promoció dels avals crediticis per a noves empreses i els micro-

crèdits, la millora de la fiscalitat dels beneficis no distribuïts, facilitar l'accés al capital risc i, finalment, la promoció de les inversions de particulars (família i amics, inversions informals).

L'adaptació a l'Estat espanyol de les principals línies recomanades des de la Comissió Europea en l'àmbit de la creació d'empreses es recullen en el **Pla de Foment Empresarial del Ministeri d'Economia i Hisenda**, que es resumeixen en les actuacions següents:

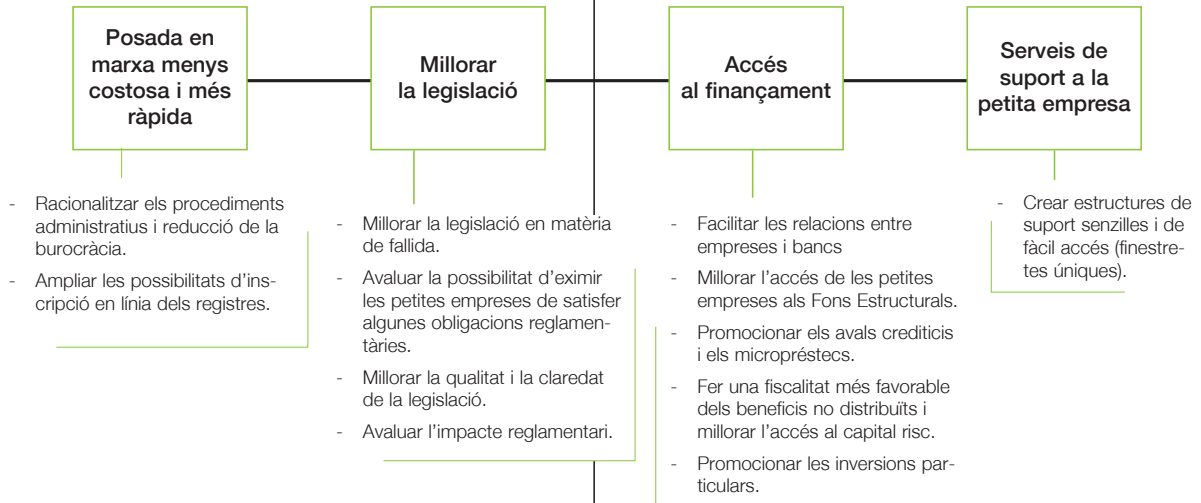
- **Donar a conèixer** les ajudes a escala autonòmica, estatal i europea.
- Impuls dels **microcrèdits** (més flexibilitat de la línia ICO-Microcrèdits) a joves empresaris/es i dones emprenedores, i **bonificacions** per a joves emprenedors i dones emprenedores.
- **Potenciació** de la línia de finançament **ICO-PIME** i desenvolupament i consolidació d'una Xarxa Nacional de **Business Angels** com a instrument de finançament adaptat a les micro i petites empreses.
- **Ampliació de la xarxa PAIT** (Punt d'Assessorament i Inici de la Tramitació) per assegurar l'accés a la creació telemàtica d'empreses.
- Extensió del Centre d'Información y Red de Creación de Empresas (**CIRCE**) a tot el territori nacional, creació d'**Oficines Integrades d'Atenció al Ciutadà** i difusió d'un sistema electrònic d'intercanvi de dades.

Per la seva banda, la Xarxa d'Entitats Col·laboradores del Departament de Treball i Indústria dóna suport a la creació d'empreses a través de la **línia de Suport a la Creació d'Empreses**. Aquesta línia té per objecte donar un suport específic a les persones que volen materialitzar la seva idea de negoci. En aquest marc, la Xarxa impulsa les accions i programes següents en l'àmbit català:

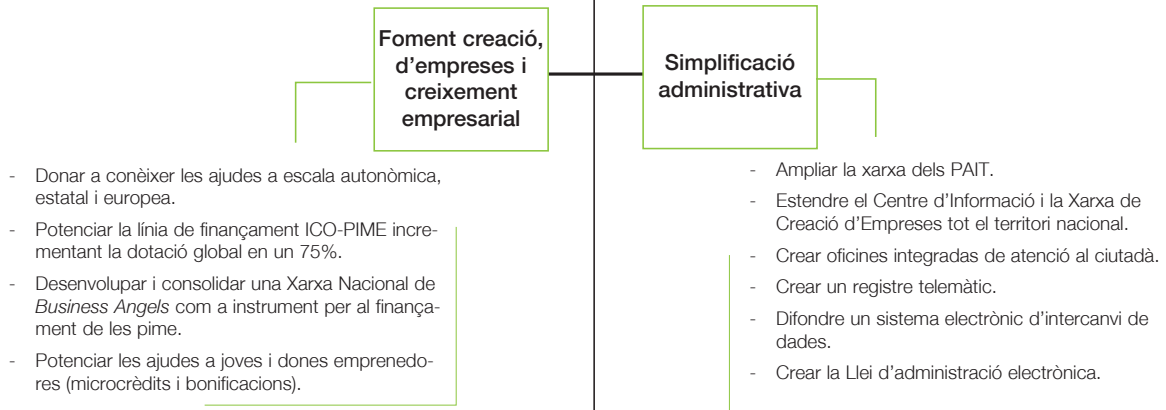
- Ofereix **assessorament i orientació** per a la creació d'una empresa, respecte de l'avaluació de les idees empresarials, l'avaluació de la viabilitat i l'elaboració del pla de negoci.
- Acompanya en els **tràmits** necessaris per crear una empresa (registre d'establiments industrials, registre sanitari, registre d'empreses instal·ladores, permisos entre d'altres).
- Impulsa accions de **formació** empresarial que tenen com a públic objectiu les persones emprenedores.
- Facilita l'accés al **finançament** per als nous projectes empresarials, especialment a través de microcrèdits i subvencions. També facilita l'accés al finançament a cooperatives, societats laborals i autònoms i, a través del programa Gènesi, a la creació d'empreses de base tecnològica.
- Impulsa el **Programa de suport a les Dones Emprenedores**: des d'aquest programa es presta atenció específica a les dones que volen crear la seva pròpia empresa a través d'accions formatives, convenis de col·laboració amb entitats locals per crear oficines d'atenció i suport a les dones emprenedores, convenis de col·laboració amb associacions de dones emprenedores etc.
- Impulsa el **Programa d'Emprendre a l'Economia Cooperativa** amb l'objectiu de difondre l'esperit cooperatiu entre les persones emprenedores. En el marc d'aquest programa es posen en marxa convenis de col·laboració amb ens locals, agents del territori i altres ens públics, es presta formació i sensibilització, s'elaboren materials de divulgació etc.

- Proporciona accés a les Iniciatives Locals d'Ocupació.
- Coordina el **Programa de Suport de l'Ocupació Autònoma** que proporciona ajuts adreçats a contribuir al finançament dels projectes destinats a la constitució en treballadors autònoms o per compte propi de persones aturades inscrites a les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya.
- Organitza el programa de Trampolins Tecnològics per donar suport a la creació d'empreses de base tecnològica.
- Dóna suport als Vivers d'Empreses.

CARTA EUROPEA DE LA PETITA EMPRESA I LLIBRE VERD DE L'ESPERIT EMPRESARIAL

MINISTERI D'ECONOMIA I HISENDA. PLA DE FOMENT EMPRESARIAL

XARXA D'ENTITATS COL LABORADORES DEL DEPARTAMENT DE TREBALL I INDÚSTRIA

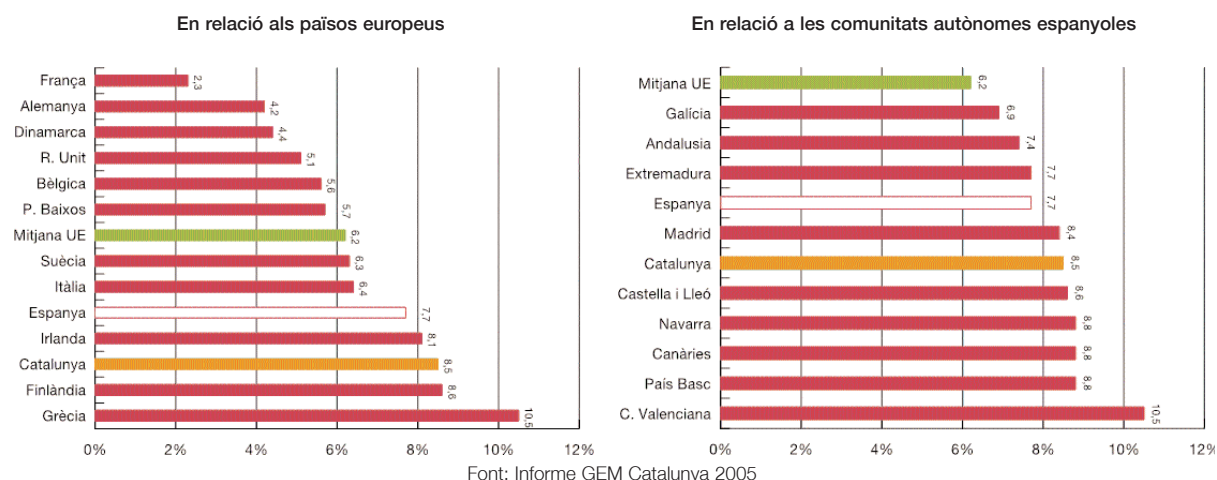
MOTIVACIÓ I SENSIBILITZACIÓ PER EMPRENDRE

- Orientar i assessorar sobre l'avaluació de la viabilitat i elaboració de plans de negoci.
- Acompanyar en els tràmits necessaris per a la creació d'una empresa.
- Impulsar i organitzar les accions de formació a persones emprenedores.
- Facilitar l'accés al finançament dels projectes empresarials.
- Gestionar el Programa de suport a les dones emprenedores.
- Gestionar el Programa d'emprendre a l'economia cooperativa
- Proporcionar accés a les iniciatives locals d'ocupació.
- Coordinar el programa de Suport a l'Ocupació Autònoma.
- Organitzar el programa de Trampolins Tecnològics per donar suport a la creació d'empreses de base tecnològics.
- Donar suport als vivers d'empreses.

CONSOLIDACIÓ

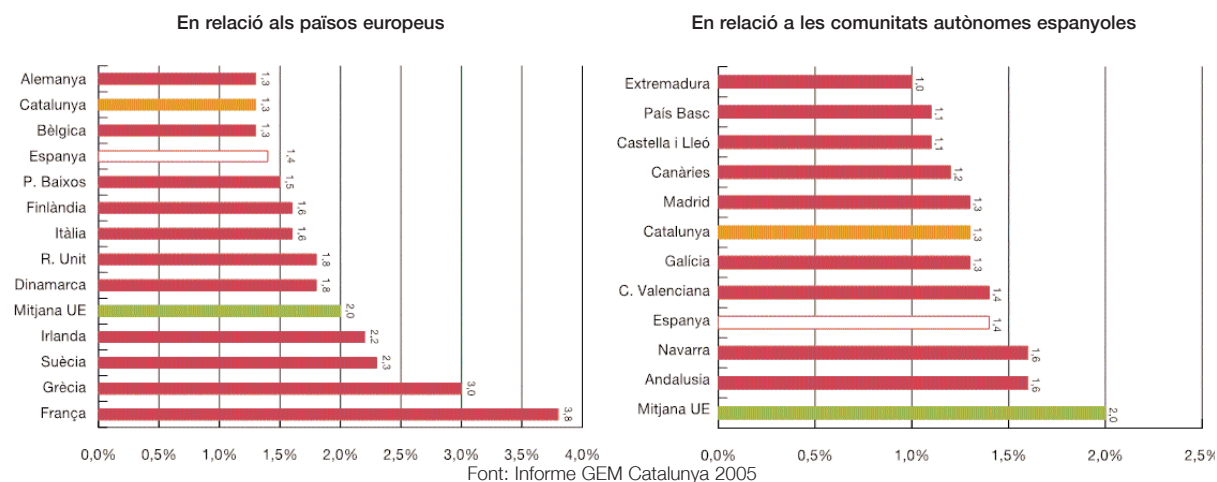
Tal com ja s'ha esmentat a la introducció, aquest document parteix del supòsit que una empresa està consolidada, en termes generals, quan ha exercit la seva activitat durant més de 42 mesos. L'any 2005 hi havia a Catalunya un 8,5% de població adulta catalana autoocupada o propietària d'empreses que portaven desenvolupant la seva activitat durant 42 mesos. Tot i que en el context europeu aquesta dada és positiva (només és superada per Grècia amb 10,5% i Finlàndia amb 8,6%), a escala estatal Catalunya es troba situada en sisè lloc, això si, superant la mitjana d'Espanya (7,7%).

EMPRESSES CONSOLIDADES A CATALUNYA (%)

Paral·lelament, la població adulta catalana que en l'últim any s'ha vist implicada en el tancament de negocis, empreses o d'activitats per compte propi representa l'1,3% del total de població activa a Catalunya. Aquest valor **ha disminuït respecte l'any anterior** i és significativament inferior a la mitjana europea (2%) i lleugerament inferior a la mitjana espanyola (1,4%). En canvi, en comparació amb les comunitats autònomes espanyoles, Catalunya se situa en una posició intermèdia.

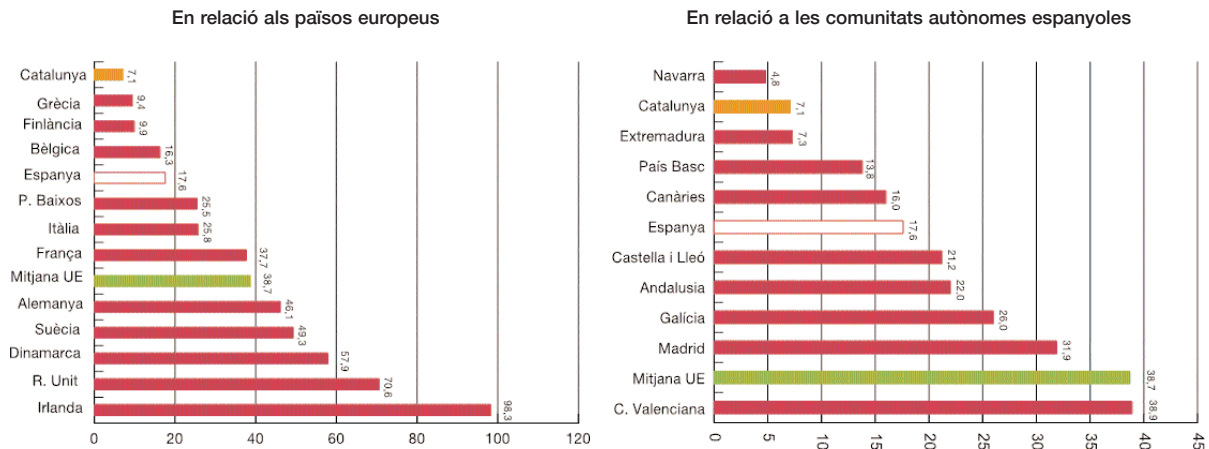
TANCAMENT D'ACTIVITATS EMPRENEDORES A CATALUNYA (%)

Després de l'anàlisi de les dades de consolidació i de tancament, cal observar quines són les perspectives de creixement de les noves empreses catalanes (mesurat a partir de les perspectives d'increment de l'ocupació en les empreses). Així, tal com mostra el gràfic següent, un 7,1% del total d'empreses catalanes en fase inicial tenen l'expectativa de crear com a mínim 19 llocs de treball en els propers cinc anys i és **inferior** a la mitjana d'Espanya (17,4%) i a l'europea (36,7%).

EMPRESSES CATALANES EN FASE INICIAL AMB UN ALT POTENCIAL DE CREIXEMENT EN OCUPACIÓ

Font: Informe GEM Catalunya 2005

D'altra banda, segons l'observació de les **taxes de mortalitat**⁸, de les empreses catalanes que es van crear l'any 1996, el **36,3% havien tancat al tercer any d'activitat** (any 1999). La taxa de mortalitat al tercer any és més elevada quan es tracta del sector de la indústria, amb una taxa de mortalitat del 32,5% i els serveis que no tenen a veure amb el comerç (38,3%). Val a dir, però, que la taxa de mortalitat registrada a Catalunya l'any 1999 ha estat **inferior a la mitjana d'Espanya**, on van morir el 39,7% de les unitats empresarials creades l'any 1996.

En resum, malgrat que les enquestes mostren que les expectatives de creixement de les empreses catalanes són menors que la mitjana europea i l'espanyola, la realitat de les dades ens indica que la taxa de mortalitat empresarial a Catalunya és inferior, almenys, a l'espanyola (de l'europea no es disposen dades).

Per finalitzar, cal destacar que, segons un estudi⁹ elaborat des del Servei de Creació d'Empreses (SCE) l'any 2006, del total d'empreses assessorades en els últims 10 anys, més de dues terceres parts (68%) encara continuen desenvolupant la seva activitat. Per tant, el tancament d'empreses que en el seu moment es van crear mitjançant el suport del SCE ha estat del 32%.

⁸ "La creación de empresas en Catalunya. Organismos de apoyo y actitudes hacia la actividad emprendedora". David Urbano.

⁹ Enquesta realitzada a una mostra de 400 empreses assessorades pel Servei de Creació d'Empreses de Catalunya.

- ñ El 8,5% de la població adulta catalana que és propietària d'una empresa o està autoocupada desenvolupa activitats que ja es troben consolidades.
- ñ El percentatge de població catalana implicada en tancaments de nous negocis a Catalunya és inferior a la mitjana europea, però en el context espanyol es troba en una situació intermitja.
- ñ El nombre d'empreses en fase inicial amb perspectives d'augmentar en 19 llocs de treball durant els propers cinc anys representa el 7,1‰ (tant per mil de les empreses catalanes) i és inferior a la mitjana d'Espanya i a l'europea.
- ñ L'evolució de la taxa de mortalitat mostra com més d'una tercera part de les empreses catalanes tanquen abans d'arribar al tercer any de la seva activitat. Dues de cada tres empreses creades a Catalunya mitjançant el suport del Servei de Creació d'Empreses en els últims 10 anys, actualment continuen desenvolupant la seva activitat.

La Carta Europea i el Llibre verd de l'esperit empresarial a Europa estimulen indirectament la **consolidació** de les empreses a través del desenvolupament de programes de formació a directius de petites empreses i de la millora dels serveis de suport a les petites empreses.

Pel que fa al **Pla de Foment Empresarial**, del Ministeri d'Economia i Hisenda, es proposen les actuacions següents que van en aquesta línia:

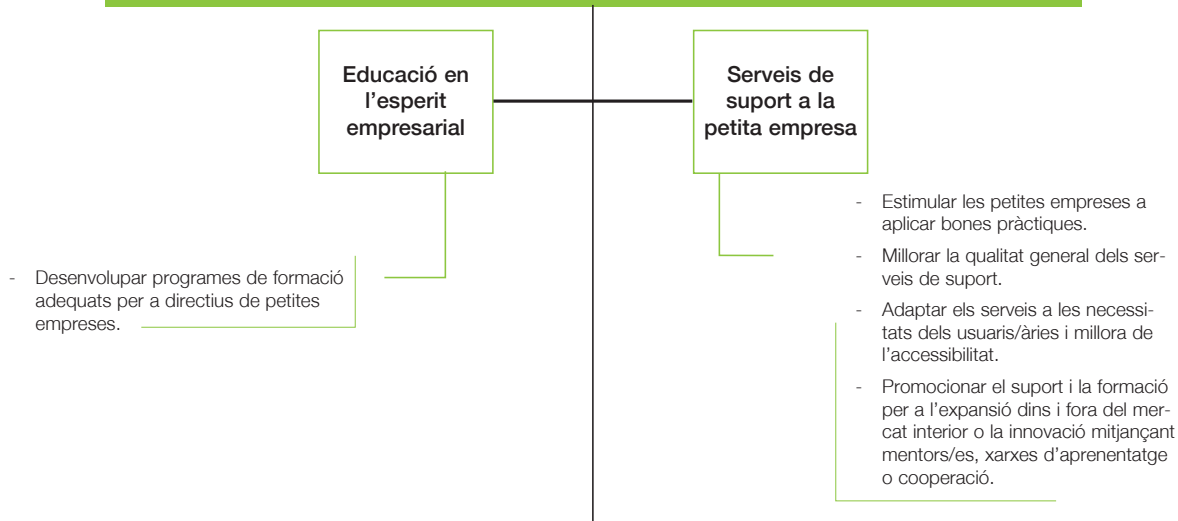
- Ampliació i extensió dels **préstecs participatius**.
- Ampliació de la **capacitat operativa de SEPIDES**¹⁰ per finançar projectes empresarials en zones afectades per processos de reestructuració de sectors industrials.
- Creació del Programa de **formació específica per al personal dels PAIT** (Punt d'Assessorament i Inici de Tramitació).
- Creació del Programa de tutorització per a les empreses que es constitueixin mitjançant un procediment telemàtic a través dels PAIT.
- Creació de la figura del **protocol familiar** que facilita la transmissió dels béns entre les persones amb vincles familiars.
- **Reducció de l'Impost de Societats** fins a arribar al 25% per a les PIME l'any 2011 i eliminació gradual de totes les deduccions excepte les deduccions de doble imposició.

D'altra banda, la Xarxa d'Entitats Col·laboradores del Departament de Treball i Indústria dóna suport a la consolidació de les empreses mitjançant **línia de Suport i Consolidació de les Empreses**, que té com a **objectius** principals contribuir al creixement i la consolidació de la microempresa, de la petita empresa i del treballador/a autònom/a. Sota aquests objectius, es dissenyen i implementen mecanismes de suport a les empreses orientats a afrontar l'adaptació de les noves empreses als canvis de l'economia. Les actuacions orientades a respondre aquests objectius són:

¹⁰ Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (Desarrollo Empresarial). La SEPIDES és una filial de la SEPI que té com a objectiu la dinamització de l'activitat empresarial.

- **Acompanyament** durant els primers anys d'existència de l'empresa, a través del programa CRÉIXER i constitució d'una **xarxa de consultors de suport** al llançament i consolidació d'empreses.
- Accions de **formació** per transmetre actituds, coneixements i habilitats necessàries per a la consolidació d'un negoci, tant per a microempreses com per a treballadors/es autònoms/es.
- Assessorament sobre les **línies de crèdit** existents per finançar a les empreses noves.
- Orientació sobre l'accés a **préstecs participatius** a empreses de base tecnològica a través del Capital Concepte.
- Foment del contacte entre persones inversores i persones empresàries a través del **Fòrum d'Inversió**.
- Difusió de **bones pràctiques** per transmetre diferents experiències empresarials exitoses.
- **Formació contínua i reciclatge** dels treballadors/es autònoms/es i les persones treballadores de microempreses.
- **Impuls del Programa ACCEL** que proporciona suport al creixement de les empreses, un cop ja han superat els principals obstacles lligats a la seva creació.

CARTA EUROPEA DE LA PETITA EMPRESA I LLIBRE VERD DE L'ESPERIT EMPRESARIAL

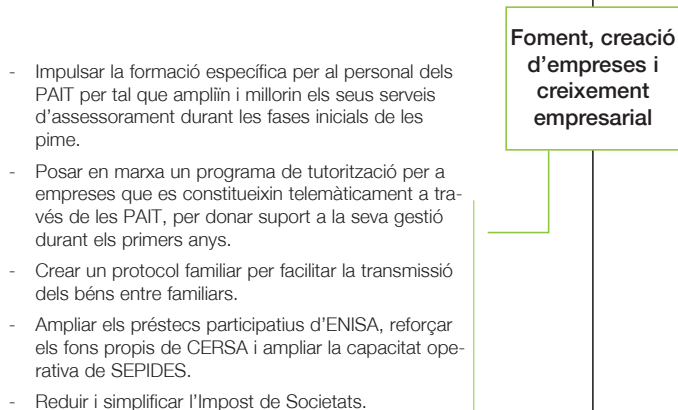

- Desenvolupar programes de formació adequats per a directius de petites empreses.

Serveis de suport a la petita empresa

- Estimular les petites empreses a aplicar bones pràctiques.
- Millorar la qualitat general dels serveis de suport.
- Adaptar els serveis a les necessitats dels usuaris/àries i millora de l'accessibilitat.
- Promocionar el suport i la formació per a l'expansió dins i fora del mercat interior o la innovació mitjançant mentors/es, xarxes d'aprenentatge o cooperació.

MINISTERI D'ECONOMIA I HISENDA. PLA DE FOMENT EMPRESARIAL

- Impulsar la formació específica per al personal dels PAIT per tal que ampliin i millorin els seus serveis d'assessorament durant les fases inicials de les pime.
- Posar en marxa un programa de tutorització per a empreses que es constitueixin telemàticament a través de les PAIT, per donar suport a la seva gestió durant els primers anys.
- Crear un protocol familiar per facilitar la transmissió dels béns entre familiars.
- Ampliar els préstecs participatius d'ENISA, reforçar els fons propis de CERSA i ampliar la capacitat operativa de SEPIDES.
- Reduir i simplificar l'Impost de Societats.

Foment, creació d'empreses i creixement empresarial

XARXA D'ENTITATS COL-LABORADORES DEL DEPARTAMENT DE TREBALL I INDÚSTRIA

CREIXEMENT I CONSOLIDACIÓ D'EMPRESES

- Acompanyament durant els primers anys d'existència de l'empresa (PROGRAMA CRÈIXER).
- Constitució d'una xarxa de consultors de suport.
- Accions de formació per transmetre actituds, coneixements i habilitats empresarials.
- Assessorament sobre línies de crèdit existents per finançar noves empreses.
- Orientació sobre l'accés a préstecs participatius (capital concepte).
- Foment del contacte entre inversors i empresaris (Fòrum d'Inversió).
- Difusió de bones pràctiques.
- Formació contínua i reciclatge dels treballadors/es autònoms/es i les persones treballadores de microempreses.

Qüestionari

1. Creu que la motivació de la població catalana per emprendre està creixent o no? Quins creu que poden ser els elements que motiven un possible creixement o disminució? Què es pot fer per millorar la percepció de bones oportunitats?
2. Quines creu que són les raons per les quals, malgrat existir millor percepció de bones oportunitats per emprendre i confiar més en les pròpies capacitats per gestionar una empresa, la població catalana està molt per darrere de la mitjana europea en voluntat de crear empresa en els propers sis mesos?
3. Cal incrementar a Catalunya les accions adreçades a promoure l'esperit empresarial? Amb quin tipus concret de mesures (comunicació, sensibilització, difusió de bones pràctiques...)?
4. Creu que caldria incrementar la promoció de la Xarxa d'Entitats Col·laboradores del Departament de Treball i Indústria per tal d'incrementar la seva taxa de cobertura a les noves empreses que es creen a Catalunya?
5. Creu necessari portar endavant actuacions específiques de suport a la creació d'empreses per part de dones?
6. Caldria incrementar les disponibilitats de finançament per a les noves empreses? A través de quin tipus de fórmules (subvencions, crèdits i préstecs sense avals, capital risc o similars, xarxes d'inversors/es privats/es, etc.?)
7. Obligar a seguir i superar cursos de formació a les persones que obtinguin suport financer pot ser una mesura que ajudi a discriminar adequadament el destí dels ajuts financers?
8. En qualsevol cas i, malgrat que un percentatge important de la població catalana es considera posseïdora de les habilitats necessàries per gestionar una empresa, veu rellevant introduir activitats de formació de qualitat contrastada per facilitar la creació d'empreses més sòlides en els programes de suport a la creació d'empreses?

9. Caldria endegar programes adreçats a promoure i donar suport a la creació d'empreses per part d'altres empreses, és a dir, a promoure l'activitat intraemprenedora?
10. La reducció i facilitació dels tràmits per a la creació d'una empresa hauria de ser, veritablement, una de les prioritats d'actuació de l'administració pública per tal de facilitar la creació de noves empreses?
11. Cal reforçar les estructures d'assessorament i suport a la creació de noves empreses? Com? (Marcar un màxim de 3)
  - Incrementant el nombre d'entitats que presten aquest servei.
  - Incrementant el nivell de formació del personal tècnic que presta el servei.
  - Incrementant els controls de l'administració sobre la qualitat del servei prestat.
  - Facilitant eines i metodologies comunes de treball.
  - Creant alguna especialització universitària centrada en la matèria.
  - Generant competència entre els serveis existents.
  - Incrementant els canals d'accés als serveis: Internet, espais d'autoaprenentatge, etc.
  - Comunicació en xarxa.
  - Altres ...
12. Creu que s'han de desenvolupar polítiques de suport governamental específiques per donar suport a les persones que tenen més dificultats per emprendre i que, fonamentalment, desenvolupen projectes d'autoocupació? Si la resposta és afirmativa, mitjançant quins tipus de polítiques o instruments?
13. Considera convenient crear instruments específics que facilitin la creació d'empreses d'alt potencial de creixement? Si la resposta és afirmativa, mitjançant quin tipus d'instruments?
14. Ha de ser el suport a la consolidació de noves empreses una de les prioritats d'actuació de l'administració en matèria de suport a la creació de noves empreses o, per contra, el suport ha de finalitzar un cop l'empresa ja ha estat creada? Si la resposta és afirmativa, quant de temps ha de durar el suport?
  - Sis mesos.
  - Un any.
  - Tres anys.
  - Sempre.
  - Sempre, però només si les empreses es dediquen a activitats específiques.
  - Només mentre ho necessitin.
  - Altres...

15. Estan les actuals estructures de suport a la creació d'empreses preparades per donar suport a la consolidació de noves empreses?
16. Com podrien millorar les actuals estructures per tal que puguin donar suport a la consolidació?
  - Impulsant la formació per al seu personal tècnic.
  - Incrementant el personal tècnic.
  - Creant serveis mancomunats de suport: xarxa d'experts, bancs de casos, documentació, etc.
  - Altres ...
17. Cal dissenyar programes, instruments i accions específics per als autònoms? De quin tipus?
18. Actualment, les diferents tipologies de suport a la creació d'empreses tenen unes finalitats molt específiques: assessorament per facilitar l'elaboració del pla d'empresa, finançament per facilitar l'accés de fons d'engegada, etc. En aquest sentit, creu que a les persones emprenedores se'ls hi hauria de definir des d'un primer moment un itinerari de suport que integri accions de formació, assessorament, finançament, etc., que tingui implícit el compliment de tota una sèrie d'obligacions per tal de poder continuar amb l'itinerari? Considera que les estructures de suport tenen els recursos necessaris per impulsar i coordinar aquests itineraris?
19. Creu que el conjunt d'administracions públiques que operen a Catalunya donant suport a la creació d'empreses estan prou coordinades entre si o caldria incrementar aquests nivells de coordinació? Comenti la resposta, si us plau.
20. A partir dels seus coneixements sobre la matèria, quines altres reflexions o comentaris voldria fer sobre els programes de suport a la creació d'empreses a Catalunya, tant des del punt de vista dels seus continguts, com des del punt de vista de la seva organització?

La creació d'empreses a Catalunya segons experts i expertes consultats

GESTACIÓ

1. Creu que la motivació de la població catalana per emprendre està creixent o no? Quins creu que poden ser els elements que motiven un possible creixement o disminució? Què es pot fer per millorar la percepció de bones oportunitats?

Bona part de les persones expertes que han participat en aquest debat tenen la percepció que la motivació per emprendre de la població catalana ha experimentat una tendència creixent en els darrers anys. En general es pensa que aquest increment de la motivació per emprendre s'ha produït per dos motius: increment dels nivells formatius de la població catalana i el context econòmic, social i laboral.

En primer lloc, la millora formativa de la població té com a principal conseqüència un augment de l'autoconfiança, és a dir, un millor coneixement de les capacitats personals per impulsar la creació d'un negoci propi. El coneixement de les capacitats personals disminueix també l'aversió al risc. Paral·lelament, aquesta millora formativa accentua també les dificultats per trobar una feina qualificada i que valori els nivells formatius de les persones desocupades.

L'evolució econòmica positiva de Catalunya en els darrers anys ha estat una altra de les justificacions més esmentades. Segons el parer de les persones consultades, la terciarització de l'economia catalana, la generació de noves necessitats de consum entre la població i el fenomen de l'*outsourcing* (externalització productiva) han permès la generació de noves oportunitats de negoci que generen el marc idoni per a la creació de noves empreses.

Cal destacar que aspectes com l'onada migratòria de l'última dècada genera controvèrsies entre les persones consultades. Algunes persones ho valoren com un element positiu per a l'augment de la motivació per emprendre. Per contra, segons altres persones, l'arribada d'immigració accentua el canvi de mentalitat d'una cultura històricament emprenedora, com és la catalana, cap a una cultura on l'aversió al risc augmenta significativament.

Per millorar la percepció de bones oportunitats es proposa facilitar informació sobre mercats i noves necessitats a les persones emprenedores, perquè puguin detectar noves oportunitats de negoci. També es considera important fomentar l'educació emprenedora a escoles, instituts, universitats i altres centres formatius amb l'objectiu de dotar les persones de les capacitats i habilitats necessàries per detectar noves oportunitats. Algunes aportacions es refereixen especialment a la difusió dels avantatges de l'autoocupació i de casos d'èxit empresarial per motivar les persones emprenedores.

És important ressaltar que algunes de les persones expertes consultades expressen l'alarma que darrerament es pot estar produint un increment de la cultura de la «funcionarització» a Catalunya. Aquesta cultura s'ha vist alimentada per un augment de la vocació funcional dels joves (algunes persones han destacat que actualment “la universitat genera professionals que volen trobar un contracte indefinit”).

2. Quines creu que són les raons per les quals, malgrat existir una millor percepció de bones oportunitats per emprendre i confiar més en les pròpies capacitats per gestionar una empresa, la població catalana està molt per darrere de la mitjana europea en voluntat de crear una empresa en els propers sis mesos?

El context econòmic actual de Catalunya i Espanya es considera una de les principals raons per les quals existeix aquesta diferència empenedora entre Catalunya i Europa. Bona part dels experts i expertes consultats assenyalen que el bon estat del mercat de treball local, amb una taxa d'ocupació creixent, motiva la gent jove a cercar treballs per compte d'altri. D'altra banda, l'alt nivell d'endeutament provoca una actitud més conservadora que cerca la seguretat laboral-professional i fomenta la voluntat de garantir un ingrés continu.

Altres factors més estructurals agreugen les diferències amb Europa. La cultura empresarial a Catalunya, tot i ser de les més prestigiades d'Espanya, és diferent a la cultura de creació d'empreses i del risc que existeix a altres països europeus. De fet, predomina la cultura del treball per compte de tercers en la que es busca una certa estabilitat econòmica i laboral, en perjudici del risc econòmic i una major dedicació laboral. Així, algunes opinions remarquen el temor de no poder trobar un lloc de treball alternatiu si el projecte d'emprendre no va bé i s'estigmatitza el fracàs empresarial.

Algunes persones consultades han destacat que existeix una manca de sensibilització sobre les possibilitats i vies per emprendre a nivell formatiu en general, fet que es considera fonamental en l'empenta definitiva a emprendre. Concretament, existeix la sensació generalitzada que a les universitats o centres d'educació superior la creació d'una empresa no es contempla com una de les opcions de futur entre els joves.

D'altres factors esmentats que augmenten el diferencial de cultura empenedora amb altres països de la Unió Europea són la manca de visibilitat mediàtica dels èxits empresarials catalans i el fet que el sector empenedor sigui socialment poc reconegut entre la societat.

3. Creu que caldria incrementar a Catalunya les accions adreçades a promoure l'esperit empresarial? Amb quin tipus concret de mesures?

En general, en la majoria de les contribucions de les persones participants es menciona la necessitat d'incrementar les accions adreçades a promoure l'esperit empresarial mitjançant l'impuls d'actuacions en el sistema educatiu. Les mesures proposades es centren en els següents aspectes:

- promoure habilitats i competències per emprendre adreçades a persones de totes les edats, amb la creació de mòduls formatius i de noves matèries, independentment de la branca formativa.
- difondre projectes empresarials que han tingut èxit i de les empreses que han patit “fracassos” determinats però han aconseguit reorientar la seva activitat.

D'una banda, per millorar l'eficiència de la inclusió en el programa curricular d'assignatures d'esperit emprenedor, es proposa la segmentació del públic a qui van adreçats els missatges i les accions de formació.

D'altra banda, segons el parer de bona part dels experts consultats, l'educació en l'esperit empresarial s'ha de veure complementada amb la potenciació del contacte de la població amb les persones emprenedores que han creat amb èxit empreses a Catalunya. Concretament, a través de la difusió dels casos d'èxit empresarial es pretén desmitificar les conseqüències d'un tancament empresarial i positivitzar la figura de la persona empresària. Tot i que existeixen diferents maneres d'impulsar la difusió de "bones pràctiques empresarials" (en seminaris, tallers, campanyes publicitàries, etc.), s'ha esmentat repetidament l'eficàcia de la difusió de casos empresarials locals i de persones que han patit fallides però han sabut remuntar la seva activitat.

En aquest sentit, existeix la percepció general que els mitjans de comunicació són un dels factors clau per a l'impuls de l'esperit empresarial. El poder mediàtic dels diferents canals de comunicació i premsa es considera molt útil tant per a la difusió dels casos d'èxit empresarial a Catalunya com per canviar la visió social de la figura de l'empresari/a. Les actuacions en aquest àmbit han d'anar dirigides a patrocinar els avantatges de l'esperit emprenedor a través de concursos, sèries televisives, programes i telenotícies mitjançant acords entre l'administració pública i el sector audiovisual. De fet, algunes persones destaquen la necessitat de destinar una partida pressupostària significativa per a l'impuls d'actuacions promocionals a través de ràdio, premsa i televisió.

Cal destacar que el personal tècnic i directiu de les Administracions Locals i Entitats Col·laboradores del Servei de Creació d'Empreses han detectat, com una de les mesures més importants, la simplificació i abaratiment de la posada en marxa d'una empresa i la integració de les polítiques que fomenten l'esperit empresarial. Altres actuacions recomanades per algunes persones expertes són la creació d'espais físics a escoles, instituts, universitats i col·legis professionals en què es proporcionin recursos de coneixement relacionats amb la creació d'empreses.

4. Creu que caldria incrementar la promoció de la Xarxa d'Entitats Col·laboradores del Departament de Treball i Indústria per tal de millorar la seva taxa de cobertura a les noves empreses que es creen a Catalunya?

La majoria de persones consultades opinen que és molt important incrementar la promoció de la Xarxa d'Entitats Col·laboradores. Aquesta promoció, segons els experts consultats, hauria d'estar segmentada tenint en compte la població destinatària i s'ha d'impulsar en canals mediàtics potents com la televisió i la premsa, així com fomentar una major presència a cercadors d'Internet. No obstant, afegixen que no és l'única actuació important per tal d'incrementar la taxa de cobertura a les noves empreses creades a Catalunya.

En general, es considera positiu impulsar la promoció de la Xarxa en el marc d'un conjunt de mesures més ampli. Principalment s'ha destacat la necessitat de dotar de majors recursos la Xarxa per incrementar la capacitat de tutoria i l'acompanyament continu dels projectes empresarials, afegir entitats més especialitzades en diferents activitats o sectors i millorar la qualitat dels serveis prestats, per tal de complementar l'efecte que han de tenir les campanyes promocionals.

Altres persones expertes consideren actuacions prioritàries elements com el desplegament territorial efectiu en poblacions on manqui cobertura i l'ordenació de les actuacions desenvolupades per la Xarxa sota una direcció unificada, per tal d'impulsar el progressiu posicionament de la Xarxa cap a una porta d'entrada única al sistema de suport a la creació d'empreses, en la qual internament es coordinin les diferents administracions i actuacions.

La creació de centres de referència territorials ben equipats, dotats i connectats en xarxa que substituïxin la proliferació de petits centres i institucions col·laboradores, són altres de les actuacions que es consideren prioritàries.

CREACIÓ

5. Creu necessari implementar actuacions específiques de suport a la creació d'empreses per part de dones?

En línies generals sembla que hi ha consens sobre la necessitat de posar a disposició de les dones actuacions específiques de suport a la creació d'empreses. Les propostes específiques de suport a la creació d'empreses per part de dones es centren en tres concretament:

1. En primer lloc, la millora de l'accés al finançament dels projectes impulsats pel col·lectiu femení.
2. En segon lloc, la conciliació de la vida laboral i familiar.
3. I, per últim, actuacions de sensibilització i formació per a dones.

Quan es fa una anàlisi de l'àmbit de procedència de les persones que han respost a la pregunta s'observa com des de l'administració pública s'aposta de manera més decidida per la implementació de mesures de suport al col·lectiu femení. D'altres experts, en canvi (les entitats col·laboradores, les universitats i l'entramat d'associacions o gremis, les patronals, etc.) opten de manera més oberta per prestar suport sense discriminació en matèria de gènere.

Com s'ha esmentat, es produeix un consens generalitzat sobre la necessitat d'aplicar actuacions específiques de suport a la creació d'empreses per part de dones. Tot i aquest fet, s'identifica un cert debat entorn aquesta pregunta. Aquestes diferències d'apreciació se centren principalment en analitzar la idoneïtat de la discriminació positiva i en el fet de si aquesta s'ha de produir per raons de gènere o més aviat per sectors d'activitat amb presència tradicional de dones o per altres motius.

6. Considera que caldria incrementar les disponibilitats de finançament per a les noves empreses? A través de quins tipus de fórmules?

La resposta a la primera part de la pregunta sembla la més complexa. En termes generals s'està d'acord en el fet que l'accés al finançament és el principal factor que pot contribuir a la creació d'empreses. Però, un cop dit això, cal esmentar l'existència de dues postures diferenciades en relació a l'increment o no de les disponibilitats de finançament: per una banda, qui creu que les disponibilitats

són suficients i allò que cal és mobilitzar-les a través d'incentius, major flexibilitat i, fins i tot, laxitud en la seva adjudicació. Per altra banda, s'observa la postura de qui es mostra favorable a l'increment de les disponibilitats de recursos per finançar els projectes ja que es considera insuficient en la pràctica.

En relació a la segona part de la pregunta, cal destacar el gran consens observat sobre quins han de ser els mecanismes i fórmules per fer arribar el finançament a les persones emprenedores. Des dels diversos àmbits professionals dels quals s'ha respost, sembla que s'identifiquen algunes fórmules que han de ser de referència en la mobilització dels recursos financers. Les que s'han destacat de manera més clara han estat:

- Els préstecs sense avals.
- El capital risc.
- Les xarxes d'inversors privats.
- Els microcrèdits.

Adicionalment, es produeix un clar rebuig a les subvencions directes sense cap tipus de contraprestació per part de les persones emprenedores, com a mecanismes de finançament.

D'altra banda, de manera generalitzada es creu que és important millorar la flexibilitat dels productes financers en general, i bancaris en particular, en funció de les característiques específiques de cada projecte empenedor. Així mateix, es proposen altres mesures que incrementin el suport a les persones com poden ser l'existència d'un banc empenedor, un fons d'aval, millors tractaments fiscals per a inversors privats, etc.

7. Considera que obligar a seguir i superar cursos de formació a les persones que obtinguin suport financer pot ser una mesura que ajudi a discriminar adequadament el destí dels ajuts financers?

Queda prou clar, del conjunt de respostes, que no sembla que seguir i superar cursos de formació per tenir accés a finançament sigui una mesura desitjada ni positiva. Amb tot, es poden realitzar diversos matisos interessants.

En línies generals es destaca que si s'ha de produir algun tipus de discriminació en el moment d'adjudicar recursos per finançar una activitat empenedora cal que aquesta sigui per l'anàlisi de la viabilitat del projecte i no per raons de formació.

D'una banda, sembla que els àmbits professionals de les persones no tenen cap rellevància a l'hora d'emetre una opinió i en tots es troben tant respostes afirmatives com negatives. En la major part d'aquests àmbits, però, es planteja l'obligatorietat com un element pernicios per l'esperit empenedor tot i que s'admet, de manera força estesa, que és necessari algun tipus de seguiment i control del finançament.

Per altra banda, en aquells casos en què es manifesta la necessitat de lligar formació i finançament també es realitzen matisos. S'esmenta la idoneïtat de condicionar el finançament a la realització d'una formació, i que aquesta sigui prèvia a la recepció dels fons. També es destaca que la formació pot condicionar el finançament sempre que es garanteixi una formació de qualitat i flexible, ja que les necessitats formatives de cada persona poden diferir molt.

A més del consens generalitzat en contra de la discriminació formativa per accedir al finançament, cal dir que només els experts i expertes del món universitari es mostren de manera majoritària a favor d'aquesta mesura, tot i que la consideren necessària però no suficient. S'aposta, addicionalment, per algun mecanisme de seguiment de la formació, de l'establiment d'un sistema de mentorització i, fins i tot, penalitzar aquells projectes que incompleixin l'objectiu de la inversió que reben prèviament.

8. Malgrat que un percentatge important de la població catalana es considera posseïdora de les habilitats necessàries per gestionar una empresa, veu rellevant introduir activitats de formació de qualitat contrastada per facilitar la creació d'empreses més sòlides en els programes de suport a la creació d'empreses?

En primer lloc, cal destacar la percepció generalitzada entre les persones enquestades que les habilitats de la població catalana per gestionar una empresa no són les desitjables.

Addicionalment, es posa de manifest un acord gairebé unànim sobre la necessitat clara i evident d'introduir activitats de formació de qualitat contrastada. Bona part del conjunt d'experts i expertes consultades està d'acord en el fet que cal introduir aquestes activitats per facilitar la creació d'empreses i, fins i tot, en alguns casos, s'aposta per la institucionalització d'aquesta formació en escoles i universitats.

En canvi, s'aporten matisos que fan referència a la tipologia de formació idònia per donar resposta a les persones emprenedores de manera eficaç. Les dues grans línies proposades entre el grup d'experts i expertes consultats/des fan referència als següents aspectes:

- Establir una formació que sigui efectivament de qualitat, és a dir, amb una durada més llarga i uns continguts una mica més formals. Per tal de garantir aquesta qualitat, es considera necessària la seva homologació i que aquesta formació estigui reconeguda per les entitats i institucions que faciliten el finançament a les persones emprenedores, o bé per tota la Xarxa d'Entitats Acreditades a Catalunya. Aquesta formació es podria realitzar als instituts, les universitats, les entitats col·laboradores.
- Establir una formació pràctica de curta durada on es desenvolupin habilitats i coneixements d'una manera aplicada. Aquesta formació pràctica permetria conèixer casos i problemes reals en la creació i consolidació d'una empresa.

9. Caldria endegar programes adreçats a promoure i donar suport a la creació d'empreses per part d'altres empreses, és a dir, a promoure l'activitat intraemprenedora?

En línies generals la postura presa pel conjunt d'experts consultats és favorable a la posada en marxa de programes de promoció i suport a la intraemprenedoria. Amb tot, la majoria de comentaris aporten matisos i reflexions sobre quins són els aspectes més rellevants a partir dels quals caldria articular aquests programes.

Així, d'una banda s'han identificat persones que consideren que la intervenció o la interferència amb l'activitat empresarial pot ser contraproduent. Es defensa la postura que quan una empresa identifica incentius suficients no requerirà de cap programa de promoció per tal de dur a terme una nova activitat empresarial.

D'altra banda, hi ha experts i expertes que consideren necessari endegar programes adreçats a promoure la intraemprenedoria però mostren certes inquietuds. Aquestes inquietuds es poden agrupar en algunes categories:

- Les empreses que es creïn s'han de considerar noves empreses?
- Cal apostar per un finançament privat o bé hi ha espai per a la participació de finançament públic?
- Pot suposar una disminució de la grandària de les empreses?
- Seran les *spin-off* un bon mecanisme de transmissió de coneixement?
- Calen mesures fiscals d'incentiu a la creació de les noves empreses?
- La intraemprenedoria implica un procés de tutorització per part d'empresaris/es?
- Quins vincles s'han d'establir entre les empreses creades a partir de la intraemprenedoria? I entre aquestes i les empreses de les quals s'han emancipat?

10. Considera que la reducció i facilitació dels tràmits per a la creació d'una empresa hauria de ser, veritablement, una de les prioritats d'actuació de l'administració pública per tal de facilitar la creació de noves empreses?

La resposta és gairebé unànime i força clara: de manera decidida es creu prioritari reduir i facilitar els tràmits, no tan sols en l'estadi de creació de l'empresa, sinó al llarg de tota la vida de l'empresa. Addicionalment, s'aporten suggeriments per dur a terme efectivament aquesta reducció i facilitació.

En primer lloc, una de les posicions que es posa de manifest en analitzar les aportacions dels experts és l'acord general en el fet que si una persona vol crear una empresa l'acabarà creant independentment del volum de tràmits que calgui seguir. Això no resta força, però, a l'argument que defensa que com menys tràmits i més facilitats, més persones potser s'animin a la creació d'empreses i a la seva posterior gestió, amb el menor nombre de «distraccions».

En segon lloc, es destaca, com a mesura facilitadora i de reducció dels tràmits, la necessitat d'impulsar i aplicar els actuals acords existents, sense menysprear qualsevol nova aportació o millora que es pugui fer. En especial, apareix de manera recurrent la necessitat de potenciar la creació efectiva de la finestra única empresarial i/o virtual. En l'era de les telecomunicacions es destaca la necessitat de la utilització d'Internet de manera decidida en la formalització dels tràmits, com a mecanisme de simplificació del procés de creació de l'empresa.

Un altre element relacionat amb la millora de la tramitació fa referència a l'ampliació dels tràmits gestionats en les Oficines de Gestió Empresarial (OGE), i també la inclusió d'altres sectors econòmics. Actualment, el sector industrial, els serveis auxiliars a la indústria i el turisme són els que es poden tramitar des de les OGE. Es proposa estendre a la resta de sectors de l'economia el servei que es dona des d'aquestes oficines.

Un altre dels aspectes destacats és la percepció generalitzada per part de la societat en general que la creació d'una empresa és un procés feixuc, confús, llarg i car. En aquest sentit, s'ha esmentat la necessitat de canviar aquesta percepció i destinar recursos a informar les persones que aquesta sensació no és del tot correcta. Però caldrà que, efectivament, els tràmits de constitució es puguin reduir o facilitar si es vol causar un impacte clar i justificat en la societat.

11. Cal reforçar les estructures d'assessorament i suport a la creació de noves empreses? En cas afirmatiu, com?

De totes les alternatives possibles esmentades en el conjunt d'aportacions realitzades es destaquen algunes de manera força clara, que es presenten a continuació per ordre d'importància:

Incrementar el nivell de formació del personal tècnic que presta el servei. De fet, algunes persones expertes consultades destaquen com a prioritat la impartició de cursos de gestió empresarial al personal tècnic, o bé la creació d'una especialització universitària en la matèria.

Facilitar eines i metodologies comuns de treball que homogeneïtzin els diferents serveis prestats des de la Xarxa d'Entitats Col·laboradores.

Incrementar els controls de l'administració sobre la qualitat del servei prestat mitjançant, per exemple, la realització de qüestionaris de satisfacció per part de les persones emprenedores.

Millora de la comunicació en xarxa mitjançant la creació d'un sistema de comunicació entre les entitats amb l'objectiu de poder consultar aspectes específics d'un projecte empresarial i compartir coneixements de forma àgil.

Increment dels canals d'accés als serveis per part de les persones emprenedores com Internet, espais físics d'autoaprenentatge, etc.

12. Creu que s'han de desenvolupar polítiques de suport governamental específiques per donar suport a les persones que tenen més dificultats per emprendre i que, fonamentalment, desenvolupen projectes d'autoocupació? Si la resposta és afirmativa, mitjançant quins tipus de polítiques o instruments?

Bona part de les persones expertes consultades consideren convenient desenvolupar polítiques específiques de suport a les persones que tenen majors dificultats per emprendre. Les polítiques de suport governamental proposades tenen relació amb quatre grans línies d'actuació. Totes parteixen de la premissa que cal que els projectes empresarials siguin viables per tal de poder rebre aquest suport.

Les principals línies d'actuació, i enumerades per ordre de prioritats segons les aportacions dels experts, fan referència a les següents categories:

- Potenciar les mesures existents: un pas previ a la implementació de més mesures de suport a la creació d'empreses és la potenciació efectiva de les accions ja dissenyades, en les quals, segons els experts, cal aprofundir.
- Formació adaptada: cada cas i cada projecte és diferent i es proposa el disseny i la impartició en cada cas d'un pla formatiu que s'adigui amb els requeriments de cada persona. Per tant, requereix flexibilitat i certa capacitat d'adaptació individual, especialment a aquelles persones amb dificultats per constituir una nova empresa.
- Programes d'assessorament, tutelatge i acompanyament: cal articular programes de seguiment dels projectes els primers anys de vida, per tal d'assessorar les persones en els anys més crítics de desenvolupament empresarial. A més cal tenir en compte que es fa referència a segments d'especial dificultat per emprendre.
- Accés al finançament: crear instruments financers adaptables a les necessitats específiques

de les persones amb majors dificultats i d'aquelles que volen desenvolupar un projecte d'autoocupació. La presència d'entitats que actuïn com a avaladores, els préstecs tous i fins i tot els microcrèdits, són els aspectes que més apareixen com a necessitats prioritàries.

13. Considera convenient crear instruments específics que facilitin la creació d'empreses d'alt potencial de creixement? Si la resposta és afirmativa, mitjançant quin tipus d'instruments?

En primer lloc, cal destacar la confusió en alguns casos sobre el concepte “empreses d'alt potencial”, no tant semànticament com tècnicament. Un cop analitzades les respostes es posa de manifest l'interrogant de qui i com valora i identifica les empreses d'alt potencial.

Així mateix, tal com s'ha produït en altres respostes, bona part del conjunt d'experts/es consultats/des consideren convenient crear instruments específics que facilitin la creació d'empreses d'alt potencial de creixement, tot i que matisant que és prioritari millorar els instruments i mecanismes ja existents abans d'aprofundir en noves eines. En general, les eines més proposades pels experts i expertes són les següents:

- Desenvolupament d'instruments que millorin l'accés al finançament: impulsar les actuacions amb capital risc i capital concepte, fomentar la concessió de préstecs per a facilitar la consolidació empresarial i prestar suport financer estructurat per etapes, que permeti a l'empresa anar rebent finançament per a diferents etapes (desenvolupament de productes, patents, industrialització, xarxa comercial, entre d'altres).
- Assessorament especialitzat en els àmbits jurídics, econòmics i tècnics.
- Foment de la creació de parcs tecnològics i científics per aglutinar la creació de valor i el creixement empresarial entre les empreses d'alt potencial.
- Formació de qualitat en funció gerencial i en comercialització de productes.

Malgrat aquesta generalització, una part dels experts consultats afirmen que és contraproductiu impulsar eines específiques només per a aquelles empreses d'alt potencial de creixement. Tanmateix, es posicionen en la necessitat d'endegar eines iguals per a tots els projectes empresarials o impulsar eines no de forma individual, sinó sectorialment tenint especial cura d'aquells sectors amb un reconegut alt potencial de creixement.

CONSOLIDACIÓ

14. Ha de ser el suport a la consolidació de noves empreses una de les prioritats d'actuació de l'administració en matèria de suport a la creació de noves empreses o, per contra, el suport ha de finalitzar un cop l'empresa ja ha estat creada? Si la resposta és afirmativa, quant de temps ha de durar el suport?

El suport a la consolidació de noves empreses és de vital importància i ha de representar una de les prioritats de les administracions públiques en matèria de suport a la creació d'empreses. Així ho considera una àmplia majoria de les persones expertes consultades, que opinen, amb un elevat nivell de

consens, que només oferint suport més enllà de la fase de creació es pot contribuir al creixement i consolidació del teixit empresarial i, per extensió, al creixement de l'economia i a la creació d'ocupació.

Pel que fa a la durada que ha de tenir aquest suport a la consolidació de les noves empreses, la majoria de les persones participants proposen limitar el temps durant el qual les empreses poden accedir a aquesta ajuda. L'opinió generalitzada és oferir suport durant els tres primers anys de vida de l'empresa, de forma flexible en la intensitat del suport i adaptada a les necessitats de cada empresa o a l'activitat que desenvolupen.

Cal, però, puntualitzar els matisos comuns existents en alguns dels àmbits de treball als quals pertanyen les persones expertes consultades. Des d'algunes de les entitats i organismes financers consultats, es destaca que un suport de llarga durada en el temps a les empreses creades pot implicar conseqüències no desitjables relacionades amb un excessiu proteccionisme. En qualsevol cas, per facilitar aquest suport, es proposa que les actuacions siguin fàcilment revocables en qualsevol moment i per qualsevol de les parts (sempre que s'hagi produït un incompliment de les obligacions de cadascuna de les parts implicades).

15. Estan les actuals estructures de suport a la creació d'empreses preparades per donar suport a la consolidació de noves empreses?

D'acord amb l'opinió de l'àmplia majoria de persones expertes consultades, l'excessiva concentració de recursos en el desenvolupament de serveis de suport a la creació d'empreses en la seva fase inicial i les necessitats de formació i experiència empresarial del personal tècnic, expliquen que les actuals estructures de suport a la creació d'empreses no estiguin preparades per donar suport a la consolidació de noves empreses.

Un nombre significatiu de les persones expertes consultades posen un marcat èmfasi en la diferència de perfil, formació i, sobretot, experiència que es requereix per al personal tècnic encarregat de donar un suport per a la creació d'empreses i l'encarregat d'oferir un suport per a la consolidació d'empreses. Tot i el consens, mentre que per a algunes persones la possibilitat d'oferir un suport per a la consolidació de qualitat i efectiu passa per formar el personal tècnic de manera més específica, per a d'altres es tracta de buscar un altre tipus de professionals, amb experiència laboral empresarial i un perfil més gerencial, que orientin el seu suport cap a àmbits com el finançament, la internacionalització o la facilitació de contactes.

Des de l'àmbit de l'Administració Pública, les persones consultades apunten cap a una manca d'instruments i programes públics de suport a la consolidació, que dediquen gran part dels esforços, els recursos i el finançament al suport a la creació d'empreses. Per tant, es tracta d'un problema fonamentalment estructural, la solució del qual passa per dedicar-hi més recursos, de manera que es pugui comptar amb professionals qualificats i amb estructures de personal amb major estabilitat.

16. Com podrien millorar les actuals estructures per donar suport a la consolidació?

Segons es desprèn de l'opinió de les persones expertes consultades, millorar la formació que té i que rep el personal tècnic de les entitats que formen part de l'estructura actual de suport a la creació d'empreses, així com la creació de serveis mancomunats de diferents tipus, són elements

prioritaris per poder aspirar a donar un suport eficient a la consolidació de noves empreses a Catalunya.

La formació del personal tècnic assessor no només s'ha d'impulsar, sinó que també s'ha de complementar amb persones professionals amb major nivell d'experiència empresarial, com el cas d'empresaris/es retirats/des, que poden aportar un coneixement molt més específic i d'un gran valor afegit per al període de consolidació de qualsevol empresa. D'altra banda, algunes persones expertes apunten que el problema no rau en el fet d'incrementar o no el personal tècnic dedicat, sinó el de garantir l'estabilitat dels llocs de treball d'aquestes persones que realitzen les tasques d'assessorament i suport.

L'alternativa dels serveis mancomunats compta amb el suport de la majoria de les persones consultades, que veuen amb bons ulls promoure la creació de xarxa entre diferents entitats, organismes i persones expertes que treballen en diferents nivells dins el suport a la creació d'empreses. Sobretot, fomentant que les actuals estructures tinguin accés a xarxes de col·laboradors externs, amb experiència en la consolidació i que poden complementar perfectament les capacitats del personal tècnic.

17. Cal dissenyar programes, instruments i accions específics per als autònoms? De quin tipus?

Segons el parer de bona part del conjunt d'experts consultats, és molt desitjable que des de les administracions es dissenyin programes, instruments i accions específiques per a les persones autònomes que endeguen les seves empreses, ja que consideren que les persones autònomes s'han d'enfrontar a majors dificultats a l'hora de posar en marxa la seva idea de negoci i consolidar la seva empresa.

De forma quasi bé unànime s'apunta a la formació com la gran assignatura pendent, demanant que es reforci l'oferta formativa en matèria empresarial per a aquest col·lectiu, ja que és una de les principals mancances amb què es troben. Des dels àmbits de l'administració pública i les entitats col·laboradores, s'emfasitza la necessitat d'adquirir coneixements específics de la gestió empresarial per part de la majoria de persones autònomes, que en moltes ocasions només compten amb experiència laboral al sector, però desconeixen aspectes fonamentals com els financers, comercials, gerencials, d'organització, etc. Fins i tot en alguns casos s'apunta a incorporar una estratègia formativa al futur Estatut dels treballadors i treballadores autònoms/es.

Tanmateix, per a algunes de les persones expertes participants, l'ajuda no s'ha de quedar només en oferir una formació; precisament ja que a les especials característiques de treball, situació laboral i personal, s'ha de pensar en un suport més específic i personalitzat, un suport basat en l'acompanyament i el seguiment de cada projecte, sobretot en la fase de consolidació. En una línia similar, es fan algunes propostes relacionades amb el foment de la cooperació empresarial, la posada en comú d'experiències o la creació de xarxes de col·laboració entre l'empresariat autònom, com accions de suport i recolzament.

D'altra banda, algunes de les persones participants es decanten per introduir avantatges i facilitats per a les persones autònomes relacionades amb els tràmits necessaris a l'hora de crear una

empresa, les ajudes i subvencions a què es pot accedir o les possibilitats d'obtenir finançament. Aprofundir en la protecció social que té un/a treballador/a autònom/a també s'apunta com una de les polítiques prioritàries en l'àmbit del suport a la creació d'empreses.

Hi ha d'altres persones expertes que es decanten per no desenvolupar accions específiques per al col·lectiu autònom, i que demanen un tracte igualitari per a totes les empreses, independentment de la seva forma jurídica. En general defensen que la prioritat ha de ser dissenyar programes de suport adaptats a les necessitats específiques de cada empresa, sense discriminar ni positivament ni negativament a cap col·lectiu.

VISIÓ GENERAL I SITUACIÓ INSTITUCIONAL

18. Actualment, les diferents tipologies de suport a la creació d'empreses tenen unes finalitats molt específiques. Creu que a les persones emprenedores se'ls hi hauria de definir des d'un primer moment un itinerari de suport que integri accions de formació, assessorament, finançament, etc., que tingui implícit el compliment de tota una sèrie d'obligacions per tal de poder continuar amb l'itinerari? Considera que les estructures de suport tenen els recursos necessaris per impulsar i coordinar aquests itineraris?

Hi ha un gran consens entre les persones expertes en matèria de creació d'empreses pel que fa a la necessitat que les persones emprenedores siguin conscients de la necessitat d'informar-se, assessorar-se, formar-se en els diferents àmbits de la gestió empresarial, analitzar la viabilitat de la seva idea i elaborar un pla d'empresa, com a eines fonamentals per a l'èxit del seu projecte empresarial. Sens dubte, l'assistència integral, a través del disseny d'itineraris que guïïn les persones emprenedores en el seu procés de creació de la seva empresa pot resultar de gran utilitat.

És de vital importància que aquests itineraris, que poden ser de gran valor, tinguin una gran flexibilitat i que, sobretot, s'adaptin en la mesura del possible a cada cas i a les necessitats específiques de cada persona que acudeix a la recerca de suport.

Tot i l'opinió generalitzada, algunes persones expertes consideren contraproductiu introduir itineraris amb determinades obligacions, i expressen que una excessiva estandardització pot comportar una major rigidesa al servei. Des de l'experiència d'alguna de les entitats col·laboradores es sosté que les persones emprenedores, en la seva majoria, compten amb la maduresa suficient per dissenyar-se els seus propis itineraris. A més, també es manifesten algunes incerteses en relació a la coordinació entre diferents entitats o organismes, que podrien incrementar-se si la realització d'itineraris comportés haver de redirigir persones emprenedores d'unes a altres entitats.

En relació als recursos actuals amb què compten les estructures de suport a la creació d'empreses, quasi bé de forma unànime existeix l'opinió que són insuficients per poder donar acompanyament i seguiment personalitzat a aquests hipotètics itineraris. Principalment, caldria fer un major esforç tant en l'aspecte de finançament com en el de comptar amb més personal tècnic i, sobretot, un personal amb major preparació i formació específica.

19. Creu que el conjunt d'administracions públiques que operen a Catalunya donant suport a la creació d'empreses estan prou coordinades entre si o caldria incrementar aquests nivells de coordinació?

En general, entre les persones consultades existeix una elevada percepció de descoordinació entre les administracions públiques que presten algun servei de suport a les persones emprenedores. La coordinació és necessària per prestar un servei de qualitat i per a aquest propòsit és, segons l'opinió generalitzada, imprescindible que existeixi una imatge de xarxa entre les entitats i les administracions implicades, sigui el que sigui el seu nivell.

En moltes ocasions, des de les pròpies administracions públiques i les entitats col·laboradores s'observa com aquesta falta de coordinació provoca desconeixement entre la pròpia població potencialment beneficiària d'aquests serveis de suport. Aquest desconeixement, sostenen algunes de les persones consultades, es tradueix en moltes ocasions en una sensació de desaprofitament de recursos disponibles.

De la mateixa manera, majoritàriament, es dóna l'opinió que la coordinació ha augmentat en els darrers anys i que s'ha endegat el camí correcte cap a la millora de la situació. Algunes de les persones consultades veuen fonamental el paper del Departament de Treball i Indústria com a eix vertebrador que contribueixi a unificar la provisió del Servei de Creació d'Empreses que s'ofereix a Catalunya.

Així mateix, sobretot des de l'àmbit de l'empresa, es demanda un major esforç per part de les administracions en el desenvolupament de l'anomenada "finestreta única", que contribuiria a reduir el nombre de gestions i desplaçaments que requereixen els tràmits de constitució d'una nova empresa. Així, una major coordinació entre les entitats o institucions on es realitzen els tràmits legals i administratius i aquelles que assessoren en aspectes tècnics aportaria un gran valor a les persones emprenedores que volen posar en marxa la seva idea de negoci.

20. A partir dels seus coneixements sobre la matèria, quines altres reflexions o comentaris voldria fer sobre els programes de suport a la creació d'empreses a Catalunya, tant des del punt de vista dels seus continguts, com del de la seva organització?

Des dels diferents àmbits on es treballa en el suport a la creació d'empreses es valoren positivament alguns dels passos donats en els darrers anys en la millora de les estructures de suport existents, així com en la seva coordinació. Aspectes com la nova ordre del Servei de Creació d'Empreses, contribueixen, segons algunes de les persones expertes consultades, a dotar a les entitats de més recursos i autonomia.

Tot i aquesta percepció positiva, encara existeixen molts elements que d'acord amb l'opinió generalitzada han de ser objecte de debat i de profunda reestructuració. A continuació es recullen algunes de les propostes més recurrents quant als programes de suport a la creació d'empreses que es presten actualment:

- Millorar la comunicació entre la Xarxa d'Entitats Col·laboradores i les administracions que presten serveis de suport a la creació d'empreses. L'ús de les noves tecnologies ha de ser prioritària, mitjançant eines com una plataforma o intranet que posi en comú recursos, per-

meti l'intercanvi d'experiències i centralitzi la informació disponible sobre els programes de suport a la creació d'empresa prestats.

- Donar continuïtat en el temps als programes de suport a la creació i consolidació d'empreses, ja que en moltes ocasions els interessos polítics poden posar fre a programes endegats.
- Fomentar la creació d'empreses amb criteris de productivitat, competitivitat, defensa i protecció del medi ambient i de qualitat en els productes o serveis que s'ofereixen, així com la igualtat d'oportunitats i la prevenció de riscos laborals.
- Impulsar el suport a empreses en situació de crisi proporcionant eines i recursos per a facilitar la seva reorientació.
- Millorar la connexió entre inversors i els projectes competitius.
- Agilitar el procés de constitució d'una nova empresa utilitzant Internet com a instrument per fer-ho, seguint les actuacions experimentades en el territori francès.
- Crear un "servei central de referència" on els usuaris i usuàries puguin trucar i resoldre dubtes puntuals. Aquest servei hauria de disposar de tècnics altament qualificats i permetria atendre de manera ràpida i àgil els problemes que poden sorgir en el procés de creació d'una empresa.
- Disposar de dades reals sobre l'èxit i el fracàs en la creació d'empreses que han seguit els programes de suport, per poder fer una valoració més detallada i poder plantejar accions de millora.

Conclusions i propostes

El debat generat entorn al Llibre Verd de la Creació d'Empreses a Catalunya ha permès recollir les propostes més recolzades per les persones expertes que han col·laborat amb les seves aportacions personals (persones procedents del món acadèmic-universitari, personal tècnic del Servei de Creació d'Empreses i la Xarxa d'Entitats Col·laboradores, agents socials vinculats al moviment sindical, associacions empresarials i patronals, entitats financeres, fundacions, empreses privades, cambres de comerç, gremis, etc.).

A continuació s'assenyalen de forma més concreta els reptes més importants per a la millora del suport a la creació d'empreses, que s'agrupen de la següent manera:

ñ **Millora de les estructures de suport i de qualitat dels serveis prestats en matèria de suport públic a la creació d'empreses.**

La majoria de persones consultades estan d'acord que cal donar un impuls a la millora de les estructures existents en matèria de suport a la creació d'empreses i, molt especialment, a la xarxa conformada per les entitats col·laboradores del Servei de Creació d'Empreses. En aquest sentit, algunes de les propostes concretes més esmentades i que compten amb major nivell d'acord són:

- Dotar de majors **recursos humans, econòmics i metodològics** a la Xarxa d'Entitats Col·laboradores del Servei de Creació d'Empreses. Per una banda caldrien més recursos humans i econòmics per tal de poder abordar altres àmbits de suport com podrien ser el suport a la consolidació de les empreses. D'altra banda, caldria fer esforços per tal de millorar i assegurar un augment del nivell formatiu del personal tècnic de les entitats així com la creació de noves eines i metodologies comunes de treball a través d'una plataforma o intranet o d'altres mitjans.
- Crear, dins de la Xarxa, **centres (entitats col·laboradores) de referència territorials** que abastin àmbits supramunicipals, que assegurin la cobertura de tot un territori i que facilitin suport a entitats més petites en àmbits on aquestes no tinguin prou recursos per cobrir adequadament el servei. D'aquesta manera es pretén augmentar la **cobertura efectiva** de la Xarxa i els canals d'entrada al Servei de Creació d'Empreses (SCE). En aquest sentit, des d'aquests centres (o amb una altra estructura), es podria proporcionar **assessorament especialitzat** en àmbits com el jurídic, el comercial, o bé sectorial, mitjançant la creació d'un servei mancomunat d'assessorament d'experts.

- **Integrar i ordenar** les actuacions desenvolupades a Catalunya en matèria de suport a la creació d'empreses, sota una direcció unificada. En aquest sentit, caldria desenvolupar una tasca d'integració i coordinació entre diferents departaments de la Generalitat de Catalunya, amb altres nivells de l'administració (central i local) i amb altres institucions públiques i privades que presten serveis en matèria de suport a la creació d'empreses. Així, es proposa l'existència d'almenys, una xarxa integradora i la creació d'un **sistema de comunicació** entre les seves entitats membres per promocionar tots els serveis prestats des de la xarxa i les seves metodologies.
- Realitzar **avaluacions sistemàtiques** dels resultats obtinguts amb els programes de suport i dels procediments utilitzats per materialitzar aquests programes. En aquest sentit, s'ha de fer un esforç per quantificar l'evolució de les persones emprenedores que reben suport.
- **Promocionar els serveis prestats** des de la Xarxa d'Entitats Col·laboradores del Servei de Creació d'Empreses a la població mitjançant canals mediàtics potents. Aquesta promoció ha de servir per difondre, també, els diferents canals d'entrada al Servei.
- Posada en marxa de **programes de suport empresarial adaptats** a les necessitats de col·lectius amb característiques específiques, especialment mitjançant fórmules empresarials col·lectives. És a dir, crear programes o eines que facilitin la conciliació laboral i familiar per a dones, programes adreçats a donar suport a la intraemprenedoria, i actuacions d'assessorament, tutelatge i acompanyament als projectes que han iniciat un procés d'autoocupació.
- Creació d'itineraris que permetin l'**assistència integral** a les persones emprenedores, amb la combinació de paquets de formació, finançament i assessorament.

ñ **Introduir dins les polítiques i programes accions dirigides a prestar suport a la consolidació de les noves empreses durant els tres primers anys de vida.**

Una altra tònica dominant en les respostes de les persones enquestades ha estat la preocupació per l'elevada mortalitat de les empreses durant els tres-quatre primers anys de vida. Gairebé totes les propostes giren al voltant de crear un servei específic de suport a la consolidació d'empreses que monitoritzi i realitzi el seu seguiment durant els primers anys de vida, d'acord amb les necessitats de cadascuna. Aquest servei podria, a més, aprofitar alguns dels recursos avui dia existents i d'altres (xarxa d'assessorament especialitzat, per exemple) que es poguessin crear.

ñ **Foment de l'esperit empresarial.**

Existeix un ampli acord entre les persones que han opinat en el marc d'aquest llibre verd sobre la importància i la necessitat de fomentar l'esperit empresarial entre la població catalana, i molt especialment entre les persones més joves, ja que entre aquestes darreres es pot estar produint un cert acomodament i un increment de l'aversion al risc en sentit ampli. Així, les principals tipologies de mesures proposades per tal de fomentar l'esperit empresarial són:

- Potenciar el **contacte** de la població amb les persones emprenedores que han creat empreses amb èxit o d'altres empreses que aconsegueixen reorientar la seva activitat després d'un tancament empresarial. La difusió d'aquests casos ha d'aconseguir positivament la figura de l'em-

presari/a i desmitificar les conseqüències d'un tancament empresarial.

- Ampliació de l'**oferta formativa** relacionada amb l'educació emprenedora i de creació d'empreses amb la introducció i homologació de l'educació emprenedora a escoles, instituts, universitats i altres centres de formació. Aquesta formació ha de segmentar-se per grups d'edat i incloure activitats pràctiques dins dels programes formatius.
- Destinar recursos econòmics per impulsar **campanyes publicitàries que canviïn la percepció** de la població respecte dels llargs processos administratius i burocràtics a seguir per a la creació d'una nova empresa.

ñ Tràmits:

En el marc de facilitar el conjunt de tràmits necessaris per a la creació d'una empresa, les opinions expertes estan d'acord en dos grans blocs de propostes:

- Creació efectiva d'una **finestreta única** empresarial que proporcioni serveis integrats de tramitació i assessorament empresarial. La finestreta única s'ha de basar en la cooperació i coordinació entre les institucions que conformen la Xarxa.
- Agilitar el procés de constitució d'una **nova empresa utilitzant Internet** com a mecanisme de simplificació del procés de creació de l'empresa, seguint les actuacions experimentades en el territori francès.

ñ Accés al finançament:

Finalment, el col·lectiu expert consultat també ha identificat potencials millores en els sistemes de suport al finançament de noves empreses. En concret, les propostes realitzades es poden resumir en tres grans blocs:

- Facilitar l'**accés al finançament** a les persones emprenedores mitjançant la creació d'un fons d'aval, o el foment de la concessió de préstecs sense avals, i dotar de **flexibilitat** els productes financers en funció de les característiques específiques de cada projecte emprenedor.
- Millorar la **connexió entre inversors/es i les persones que volen iniciar un projecte empresarial** competitiu. La creació d'una xarxa d'inversors privats pot facilitar el contacte entre ambdues parts.
- Establiment de **mecanismes de seguiment** i control del finançament per tal de garantir l'eficàcia dels fons prestats. Una de les eines a utilitzar pot ser el disseny d'itineraris formatius com a mesura de discriminació en la destinació dels ajuts financers.

Persones que han realitzat aportacions al «Llibre verd»

Lluís Aixalà Serra	Departament de Treball i Indústria
José Manuel Alonso Martínez	Universitat de Lleida
Montserrat Alvarez Fuertes	Departament de Treball i Indústria
Anabel Álvarez Morillas	Consultora-formadora
Oriol Amat i Salas	Universitat Pompeu Fabra
Jaume Amill Miralles	D'Aleph
M.José Arcos Rodríguez	Centre de Promoció Econòmica Can Calderon
Núria Armas Rodríguez	Departament de Treball i Indústria
Adela Artero Lozano	Ajuntament de Viladecans
Montserrat Basora Farré	Barcelona Activa
Joan Bellavista i Illa	Parc Científic de Barcelona
Joan Josep Berbel Sanchez	Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM)
David Boronat Millán	Multiplica
Montse Borràs Rodríguez	Foment de Terrassa
Marta Bosch i Bou	Ajuntament de Sant Boi de Llobregat. CORESSA
Josep Buisan Zaragoza	Voluntaris en Assessoria Empresarial (VAE)
Fernando Campa Planas	Universitat Rovira i Virgili
Antoni Cañete Martos	PIMEC
Esther Cañis Garriga	Ajuntament del Vendrell
Antoni Carreño Ávila	Ajuntament de Cunit
David Carvajal Carbonell	Ajuntament de Figueres
Francesc Castellana Aregall	Servei d'Ocupació de Catalunya
Antoni Comín Oliveres	Diputat del Grup Parlamentari Socialistes - Ciutadans pel Canvi
Pere Condom Vila	Universitat Politècnica de Catalunya
Beatrice Deghilage i Elvira	Centre d'Empreses Baix Llobregat. PRECSA
Juan Antonio Delatte	Solvay Ibérica SL
Salvador Duarte Soto	CTAC - UGT
Isabel Esteban Catalan	Departament de Treball i Indústria
Santiago Esteban i Benito	Departament de Treball i Indústria
Elena Faba de la Encarnación	Círculo de Mujeres de Negocios

Guernica Facundo Vericat	Ventdelnord
Roser Farràs i Tarté	Consorti del Moianés
Ricardo Fernández Pérez	Empleo y Desarrollo SL
Xavier Ferràs Hernandez	Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM)
Rosa Figueras Mas	Centre Àgora
Carles Fillat Riberas	Ajuntament de Mataró
Àngel Font Vidal	Fundació Un Sol Món
Núria Fontcuberta Sola	Departament de Treball i Indústria
Carles Fradera Riera	Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM)
Emeteri Frago Peña	Promocions
Maite Frances Bea	Departament de Treball i Indústria
Mireia Franch Gallés	Federació Cooperatives de Treball de Catalunya
Mercè Galindo Pinos	Departament de Treball i Indústria
Josep Gallet Puigcorbet	Gallet Consultors Associats SL
Manel Garcia Padrerà	Institut per a la Promoció i la Formació Cooperatives
David Garrofé i Puig	CECOT
Anton Gasol Magriñà	La Caixa
Enric Genescà i Garrigosa	Sindicatura de comptes de Catalunya
Anna Giménez Canellas	Ajuntament de Montgat
Sebastià Gironés i Codina	Avalis de Catalunya SGR
Olga González Cerezales	Ajuntament de Rubí
Georgina Grau i Muntadas	Gremi Fabricants de Sabadell
Carlos Guallarte Nuez	Universitat Autònoma de Barcelona
Rosabel Hernández Elvira	Diputació de Barcelona
Joan Miquel Hernandez Gascon	Departament de Treball i Indústria
Albert Huerta Molina	RSE.COOP
Lourdes Jané Ros	Universitat Rovira i Virgili
Josep Lladós Masllorens	Universitat Oberta de Catalunya
Dolors Llobet Maria	Comissions Obreres
Andreu Lope Peña	Universitat Autònoma de Barcelona
Xavier López Luján	Fundació ASCAMM
Carme Lorente Gironella	Departament de Treball i Indústria
Pere Losantos Viñolas	Universitat Oberta de Catalunya
Josep Marquès Ferrer	Barcelona Activa
Joan Martí Estevez	Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM)
Antonio Martín Artilés	Universitat Autònoma de Barcelona
Julio Martínez Alcalde	Can Ensenya, SAL
Mariona Mateu Cases	Departament de Treball i Indústria
Liz Monfort Barril	Barcelona Activa
Jesus Monleon	Gestora de Finances per Emprenedors ("la Caixa")

Antoni Munuera Máñez	Cambra de Comerç de Terrassa
Alfons Muñoz Infante	Centre de Promoció Econòmica Can Calderon
Teresa Navarro Hernández	Centre d'Innovació i Desenvolupament Empresarial (CIDEM)
Jesús Navascues Muruzabal	Departament de Treball i Indústria
Silvia Nieto Blanco	Departament de Treball i Indústria
Pedro Nueno Iniesta	IESE
Alfred Paz Bruguera	Gestiomat, S.A.M.
Silvia Peralta Valdivia	Ajuntament de Sabadell
Guillem Perdrix Vidal	cp'Ac, Fund. Privada per a la Promoció de l'Autoocupació de Catalunya
Iolanda Pérez Sáez	Barcelona Activa
Javier Pérez Tenessa	eDreams
Maricel Piñol Balcells	Departament de Treball i Indústria
Joan Miquel Piqué Abadal	Departament de Treball i Indústria
Cristina Piriz González	Unió General de Treballadors de Catalunya
Anna Plana i Montañà	Confederació de Cooperatives de Cooperatives
Marcel Planellas Arán	Esade
Joseba Polanco Beldarrain	AraCoop, SCCL
Xavier Pont Martín	Departament de Treball i Indústria
Enric Puig Climent	SECOT, Seniors Españoles para la Cooperación Técnica
Montse Rafart Boix	Ajuntament de Manlleu
Sagrario Ramoneda Abia	Departament de Treball i Indústria
Josep Reig i Puig	Consorci de Promoció Econòmica de Lleida
Alfonso Rodés Vilà	Media Planning
Lola Rodríguez Barquero	Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts
Lluís Rodríguez Salgado	Departament de Treball i Indústria
Joan Rodríguez Serrat	Ajuntament del Prat de Llobregat
Maravillas Rojo Torrecilla	Barcelona Activa
Manuel Rubio i Marchena	Federació Societats Laborals de Catalunya (FESALC)
Antonio Sáenz Andrés	Foment del Treball Nacional
Hector Santcovsky Grinberg	Area Metropolitana de Barcelona
Jacint Serols i Sibila	Ajuntament de Manresa
Jordi Simon Peraire	Consultor
Francesc Solé Parellada	Universitat Politècnica de Catalunya - Programa Innova
Xavier Testar i Ymbert	Departament d'Educació i Universitats
Joan Tugores Ques	Universitat de Barcelona
David Urbano Pulido	Universitat Autònoma de Barcelona
Josep Maria Veciana Vergés	Universitat Autònoma de Barcelona
Jordi Vilaseca Requena	Universitat Oberta de Catalunya

ANOTACIONS

ANOTACIONS

